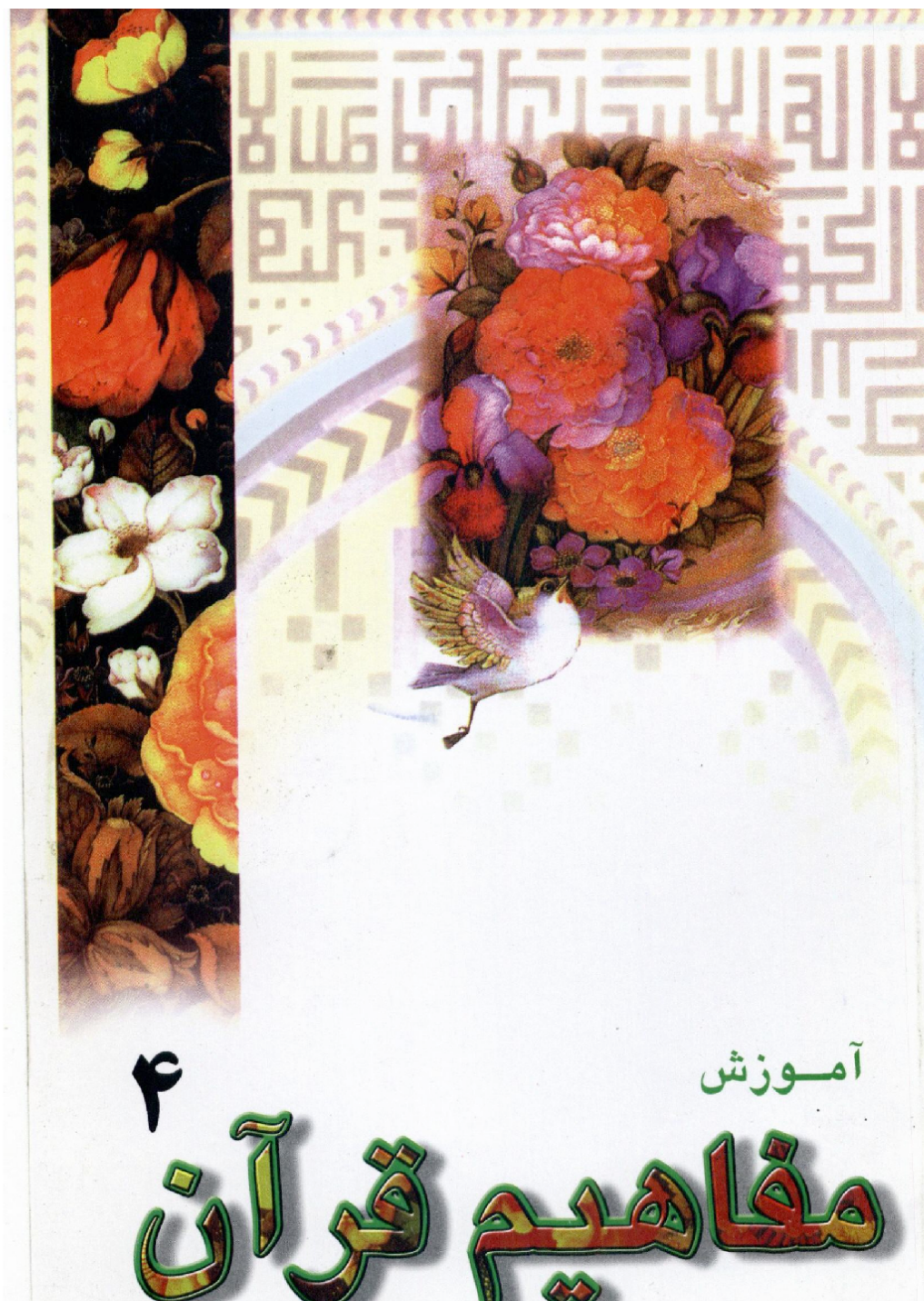

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش

ترجمه و مفاهیم قرآن

(۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سخنی با مربیان و قرآن آموزان گرامی

با عنایت خداوند متعال پس از اولین مجموعه ۲۴ درسی آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن اینک دومین مجموعه آن تقدیم می‌گردد.

به منظور بهره‌گیری هر چه بیشتر از این مجموعه، مطالعه مجدد روش آموزش و تمرین دروس که در کتاب اول آمده است، توصیه شده و چند نکته درباره این کتاب یادآوری می‌گردد:

۱- در درسهای گذشته با وزن و نوع پر استعمال‌ترین اسمها در قرآن آشنا شدید. در درسهای این کتاب با ساخت پر استعمال‌ترین فعلها در قرآن آشنا خواهید شد.

۲- آیات و عبارات قرآنی درسها و تمرینها بر اساس کلماتی که بیشترین کاربرد را در قرآن دارد و نیز فعل مورد نظر در هر درس، انتخاب شده است.

۳- از آنجا که هدف اصلی این درسها، آموزش ترجمه و مفاهیم اولیه آیات قرآن می‌باشد تنها آن قواعد صرفی که در شناخت بیشترین کلمات قرآن کارایی دارد، آموزش داده می‌شود. از این رو ابتدا ساختهای پر استعمال فعلهای ماضی و مضارع مجرد و مزید آموزش داده شده سپس ساخت فعلهای تننیه، جمع مؤنث، امر، نهی، معلوم و مجهول توضیح داده شده است.

شایان ذکر است ساختهایی که توضیح داده نشده است، استعمال بسیار کمی در قرآن دارد. مثلاً در تمام قرآن، فعل ماضی مفرد مؤنث مخاطب (با ضمیر ت) فقط سه بار و جمع آن (با ضمیر تُن) تنها پنج بار به کار رفته است. افعال تننیه (با ضمیر ا) و جمع مؤنث (با ضمیر ن) نیز نسبت به فعلهای دیگر کاربرد کمتری داشته و فقط یک درس به آنها اختصاص یافته است.

۴- بیشتر قرآن آموزان با مطالب دستوری این درسها، مانند: تعریف فعل، زمان فعل فعل معلوم و مجهول و... حداقل در زبان فارسی آشنایی دارند. در غیر این صورت باید به میزان مورد نیاز و به نحو مناسب، این نکات برای آنها توضیح داده شود.

آموزش مفاهیم قرآن (۴) / مؤلف مسعود وکیل؛ با همکاری مهدی سیف... [و دیگران]؛ تصحیح متن محمد رضا آینت، محمود کریمی، فرهنگ علی اکبری... [تهران]: مؤسسه مهد قرآن، ۱۳۷۶.

۸۸ ص.: جدول.

بها: ۶۵۰۰ ریال.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. قرآن -- راهنمای آموزشی. ۲. قرآن -- قرائت -- راهنمای آموزشی. ۳. قرآن -- پرسشها و پاسخها.

الف. سیف، مهدی. ۱۳۳۸. ب. عنوان.

۲۹۷/۱۰۷

BP۶۵/۲/۸۲۸۵

۱۳۷۸

کتابخانه ملی ایران

۶۴۶۵-۷۷م

نام کتاب: آموزش مفاهیم قرآن (۴)

مؤلف: مسعود وکیل

با همکاری: سید مهدی سیف، محمد جعفر محبی، سید هادی محدث

حمید رضا مستفید، سید محمد حسین میر باقری

آماده سازی: معاونت آموزش مؤسسه مهد قرآن

حروفچینی و صفحه آرایی: حجت قاجارگیر، محمود کریمی

تصحیح متن: محمد رضا آینت، محمود کریمی، فرهنگ علی اکبری

ناشر: مؤسسه مهد قرآن

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سیما رنگ

نوبت چاپ: نهم، زمستان ۱۳۸۳

تیراژ: ۹۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۵۰ تومان

نشانی: تهران، خیابان خراسان، جنب مسجد مرحوم آیه الله فومنی الحائری

تلفن: ۳۵۶۸۸۱۱-۴

شابک: ۹۶۴-۹۰۲۰۵-۳-۵

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر است.

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ: «و آنان هستند که رستگارند»، «و آنان رستگار هستند»

وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا: «و سخن خداوند است که برتر است»، «و سخن خداوند برتر است»

ج- گاهی بر سرخبر لَيْسَ و «ما» حرف بِ می آید ولی در فارسی معنا نمی شود، مانند: أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ: آیا صبح نزدیک نیست.

وَمَا لِلَّهِ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ: و خداوند از آنچه انجام می دهید غافل نیست.

د- گاهی بِ به معنای «به سبب» به خاطر است و به آن «باء سببه» می گویند، مانند: أُولَٰئِكَ مَاوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ:

آنان جایگاهشان آتش است به خاطر آنچه انجام می دادند.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُم بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا:

آن کیفرشان است، به خاطر این که آنها به آیات ما کافر شدند.

ه- «مِنْ» بعد از حرف استفهام و نفی، به معنای «هیچ» می باشد، مانند:

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ: آیا هیچ آفریننده‌ای جز خداوند هست؟

وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ: و برای شما هیچ یآوری نیست.

و- برای روشن شدن مفهوم برخی از عبارات، باید کلمه‌ای را در ترجمه اضافه کرد.

این کلمه را از قرائن موجود در جمله تشخیص می دهیم، مانند:

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زِيدَنَّكُمْ: اگر شکر گزار باشید قطعاً بر نعمتهای شما می افزایم.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا ...: و کسانی که در راه ما (یا برای ما) کوشش و جهاد کردند...

در بابان ضمن آرزوی توفیق هر چه بیشتر برای تمامی معلمان و مربیان محترم و قرآن آموزان

عزیز، خواهشمند است هرگونه نظر انتقادی و پیشنهادی و تجربه قابل ملاحظه خود را به هنگام

آموزش این دروس جهت استفاده در چاپهای بعدی، به آدرس ناشر ارسال نمایید.

از همه عزیزانی که در تهیه، آماده سازی، چاپ و نشر این مجموعه تلاش و همکاری

نموده‌اند و نیز از توجه معلمان و مربیان عزیز، سپاسگزاری می شود.

۵- توضیح نکات دستوری باید در قالب مثالها و کلمات قرآنی باشد و از توضیحات اضافی

نسبت به آنچه در دروس آمده است، پرهیز شود.

۶- گاهی در تمرینها کلماتی وجود دارد که در جدول کلمه‌های آشنا و جدید معنا نشده

است. در صورت روشن نبودن معنای کلمه، می توانید به یکی از ترجمه‌های قرآن یا کتابهای

مربوط به معانی کلمات قرآن مراجعه کنید.

۷- همان طور که می دانید در هر زبانی و همچنین در زبان عربی و قرآن کریم، نمی توان

تنها به اتکاء معنای تحت اللفظی کلمات، عبارات و جمله‌ها را به خوبی معنا کرد. آشنایی با

الگوها و اصطلاحات هر زبانی نیز در کنار دانستن معنای کلمات، برای فهم کامل عبارات

و جمله‌ها ضروری است.

مربیان گرامی باید ضمن بیان این نکته برای قرآن آموزان، آنها را به فهم هر چه بیشتر،

دقیق تر و جذاب تر معنای آیات قرآن که با استمرار در آموزش ترجمه و مفاهیم و انس با قرآن

به دست می آید، نوید دهند. در این قسمت برخی از مهمترین الگوهایی که در کتاب حاضر در

بین آیات و عبارات به کار رفته است و بیان آنها برای قرآن آموزان عزیز قابل فهم می باشد

به اختصار بیان می شود.

الف- کلمه «إِنَّمَا» حصر را می رساند و در فارسی به معنای «تنها» یا «فقط» می باشد. باید

دقت شود هر چند که این کلمه بر سر جزء اول جمله می آید، ولی در فارسی با افزودن آن

بر جزء دوم جمله معنا می شود، مانند:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ: معنای غلط: بگو فقط من، بشری مانند شما هستم.

معنای صحیح: بگو من، فقط بشری مانند شما هستم.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي: معنای غلط: بگو پروردگارم را، فقط می خوانم.

معنای صحیح: بگو فقط پروردگارم را، می خوانم.

ب- گاهی بین مبتدا و خبر، ضمیری می آید که به آن ضمیر فصل می گویند. این ضمیر

تأکید و حصر را می رساند اما برای ترجمه ساده تر می توان آن را معنا نکرد، مانند:

یادآوری درسهای گذشته

خدا را سپاس می‌گوییم که شما قرآن آموزان عزیز، مرحله اول آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن را با موفقیت به پایان رسانده‌اید. در این مرحله معنای بیش از نیمی از کلمات قرآن را فرا گرفته و با کلمات هموزن، هم خانواده و وزن مهمترین نوع اسمها آشنا شده‌اید. این قواعد شما را در ترجمه و فهم اولیه آیات قرآن کمک می‌کند و اکنون می‌توانید بسیاری از آیات قرآن را به طور کامل ترجمه کنید.

در درسهای آینده، کلماتی که به نوعی با معنای آنها آشنایی دارید، در قسمت کلمه‌های آشنا می‌آید. این کلمات یا در فارسی استفاده می‌شود و یا با کلمات هم خانواده و وزن آنها آشنا هستید.

در این درسها با اقسام فعل آشنا خواهید شد. خوشبختانه شما با بسیاری از قواعد مربوط به افعال در زبان فارسی و عربی آشنایی دارید. ضمن استفاده از معلومات شما ساده‌ترین و مهمترین نکات، درباره افعالی که در قرآن بیشتر آمده است بیان می‌شود. امید است به لطف خداوند دروس جدید را با آمادگی بیشتری فرا گرفته، برای فهم قرآن گامهای بلندتر و استوارتری بردارید و با قرآن کریم انس بیشتری پیدا کنید.

در این درس، تمام مطالب گذشته به صورت تمرین یادآوری می‌شود. حل این تمرینها و ترجمه آیات، نشانگر توانایی و تسلط شما بر دروس قبلی و ترجمه و فهم اولیه بخش قابل توجهی از آیات قرآن می‌باشد.

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- طس^۱ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ۝ هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ :

نمل ۱ و ۲

۲- فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا :

نساء ۵۴

۳- لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ :

نور ۴۶

۴- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا :

نساء ۱۷۴

۵- أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ :

آل عمران ۱۳۶

۶- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ

یونس ۹

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ :

۷- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً

رعد ۳۸

وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ :

۲- ماکان : نبود

۱- « طس » از حروف مُقَطَّعه است و « طاسین » خوانده می‌شود.

تمرین اول : کدام گزینه در مورد کلمات داده شده صحیح است ؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱- عالمین :

الف- اسم فاعل ، دانایان

ب- صیغه مبالغه ، جهانیان

ج- صیغه مبالغه ، دانایان

د- اسم فاعل ، جهانیان

□ □ □ □

۲- بصیر :

الف- اسم فاعل ، بینا

ب- صفت مشبهه ، یاور

ج- اسم فاعل ، یاور

د- صفت مشبهه ، بینا

□ □ □ □

۳- مُطَهَّر :

الف- اسم مفعول ، پاک شده

ب- اسم فاعل ، پاک شده

ج- اسم فاعل ، پاک کننده

د- اسم مفعول ، پاک کننده

□ □ □ □

۴- مَنصُورُونَ :

الف- اسم مفعول ، یاری شده

ب- صیغه مبالغه ، یاری شدگان

ج- اسم مفعول ، یاری شدگان

د- صیغه مبالغه ، یاری شده

□ □ □ □

۵- مَجْمَع :

الف- مصدر ، گردآوری

ب- اسم مکان ، محل جمع شدن

ج- اسم فاعل ، جمع کننده

د- اسم مفعول ، جمع شده

۸- أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

بقره ۱۰۷

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ :

۹- وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

ملک ۲۵ و ۲۶

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ :

۱۰- ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ

بقره ۲۸۵

كُلُّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ :

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	بُشْرَى	مُبِين	بُرْهَان	نَصِير	صَادِقِينَ	كُتِبَ	عَامِلِينَ
معنا	بشارت نوید	روشن روشنگر	دلیل روشن	یاور	راستگویان	جمع کتاب کتابها	عمل کنندگان
تعداد	۱۸	۶	۸	۲۴	۵۰ (۱۰۴)*	۶ (۲۵۶)	۴ (۱۳)

کلمه های جدید

کلمه	لَمْ تَعْلَمْ	ءَامَنَ ، ءَامَنْتَ	نَعِمَ	نَعِيم	ذُرِّيَّة
معنا	نمی دانی ، ندانستی	ایمان آورد	چه خوبست	پر نعمت	فرزندان
تعداد	۱۵	۳۸	۱۶	۱۷	۲۲

* اعداد داخل پرانتز نشان می دهد ، با توجه به قواعدی که تا کنون آموخته اید چه تعداد کلمات هم خانواده جدیدی را می توانید معنا کنید .

تمرین دوم: کدام گزینه به ترتیب ، نوع کلمات زیر را مشخص می‌کند ؟

۱۱- عِبَاد ، خَاسِرُونَ ، كُفْرَان :
الف ب ج د
□ □ □ □

الف- جمع مکسر ، اسم فاعل ، جمع مکسر ب- هر سه جمع
ج- جمع مکسر ، اسم فاعل ، مصدر د- مصدر ، اسم فاعل ، مصدر

۱۲- مُنْكَرُونَ ، مَعْدُودَات ، مُقَدَّسَةٌ :
□ □ □ □

الف- اسم فاعل ، اسم مفعول ، اسم مفعول ب- هر سه جمع
ج- اسم مفعول ، اسم مفعول ، مصدر د- هر سه اسم مفعول

۱۳- أَسْفَلِينَ ، سُفْلَى ، أَقْرَبِينَ :
□ □ □ □

الف- جمع مکسر ، اسم تفضیل ، جمع مکسر ب- هر سه جمع
ج- اسم تفضیل ، اسم تفضیل ، جمع مکسر د- هر سه اسم تفضیل

۱۴- ذِکْر ، طُلُوع ، تَقْدِير :
□ □ □ □

الف- مصدر ، جمع مکسر ، مصدر ب- هر سه جمع مکسر
ج- صفت مشبیه ، صیغه مبالغه ، مصدر د- هر سه مصدر

۱۵- ظَالِمَةٌ ، مُصَدِّقِينَ ، مُجَاهِدِينَ :
□ □ □ □

الف- اسم فاعل ، جمع مکسر ، مصدر ب- هر سه اسم فاعل
ج- هر سه جمع مکسر د- هر سه مصدر

۶- علام :

□ □ □ □

الف- اسم تفضیل ، دانایتر ب- صیغه مبالغه ، بسیار دانا

ج- صیغه مبالغه ، بسیار خردمند د- اسم تفضیل ، خردمندتر

۷- مُرْسَلِينَ :
□ □ □ □

الف- اسم مفعول ، فرستندگان ب- اسم فاعل ، فرستاده شدگان

ج- اسم فاعل ، فرستندگان د- اسم مفعول ، فرستاده شدگان

۸- أَكْثَر :
□ □ □ □

الف- اسم تفضیل ، بیشتر ب- اسم تفضیل ، بسیار

ج- صفت مشبیه ، بیشتر د- صفت مشبیه ، بسیار

۹- أَنْصَار :
□ □ □ □

الف- جمع مکسر ، یاران ب- مصدر ، یاری کردن

ج- جمع مکسر ، یاری شدگان د- مصدر ، یاری شدن

۱۰- إِحْسَان :
□ □ □ □

الف- جمع مکسر ، نیکان ب- مصدر ، نیکی کردن

ج- جمع مکسر ، نیکی‌ها د- مصدر ، نیکو شدن

تمرین سوم : مشخصات هر یک از کلمات قرآنی زیر را در جدول بنویسید .

ردیف	کلمه	وزن	ریشه	نوع اسم	معنا
۱	رِزْق	فِعْل	ر ز ق	مصدر	روزی
۲	أَجْر				
۳	ظُلْم				
۴	كُتِبَ				
۵	سُبُل				
۶	عَزِيز				
۷	تَوَاب				
۸	أَنفُس				
۹	وُسْطَى				
۱۰	أَحْزَاب				
۱۱	مَشْرَب				
۱۲	مَجَالِس				
۱۳	مُحْكَمَة				
۱۴	أَخْسَرُونَ				
۱۵	رَاسِخُونَ				
۱۶	مُخَلَّدُونَ				
۱۷	مُنَافِقُونَ				
۱۸	مُقْتَدِرُونَ				
۱۹	مُشْرِكِينَ				
۲۰	مُسْتَضْعَفِينَ				

۱۶- مُنْزَلَ ، مُنْذِرُونَ ، مَسَاجِد : □ □ □ □ □

الف - هر سه اسم مکان ب - اسم مفعول ، اسم فاعل ، جمع مکسر

ج - هر سه جمع مکسر د - اسم فاعل ، اسم مفعول ، جمع مکسر

۱۷- مَجِيد ، مَحْمُود ، عَظِيم : □ □ □ □ □

الف - هر سه اسم مفعول ب - صفت مشبیه ، اسم مفعول ، صفت مشبیه

ج - هر سه صفت مشبیه د - اسم مفعول ، صفت مشبیه ، اسم مفعول

۱۸- رَعُوف ، نُفُوس ، عَجُول : □ □ □ □ □

الف - هر سه جمع مکسر ب - جمع مکسر ، صیغه مبالغه ، جمع مکسر

ج - هر سه صیغه مبالغه د - صیغه مبالغه ، جمع مکسر ، صیغه مبالغه

۱۹- أَنهَار ، شُهَدَاء ، إِسْتِغْفَار : □ □ □ □ □

الف - مصدر ، مصدر ، جمع مکسر ب - جمع مکسر ، مصدر ، جمع مکسر

ج - مصدر ، جمع مکسر ، مصدر د - جمع مکسر ، جمع مکسر ، مصدر

۲۰- خَلَّاق ، مَأْمَن ، تَسْبِيح : □ □ □ □ □

الف - صفت مشبیه ، اسم مکان ، جمع مکسر ب - صیغه مبالغه ، اسم مفعول ، مصدر

ج - صفت مشبیه ، اسم مفعول ، جمع مکسر د - صیغه مبالغه ، اسم مکان ، مصدر

١١- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ :

كهف ١

١٢- إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ :

يونس ٦٥

١٣- مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ :

آل عمران ١٥٢

١٤- وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ :

بقرة ٤

١٥- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ :

هود ٢٥

١٦- وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ :

جبر ٨٥

١٧- هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ :

حديد ٣

١٨- إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا :

نساء ١٤٠

١٩- وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ :

بقرة ٨٢

٢٠- إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ۖ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ :

صافات ٥ و ٤

١٥

تمرین چهارم : آیات و عبارات قرآنی زیر را ترجمه کنید .

١- إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ :

شعراء ١٠٧

٢- فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ :

آل عمران ٧٦

٣- إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ :

نحل ٢٣

٤- وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ :

نحل ٥٣

٥- وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ :

زمر ٧٥

٦- بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا :

فتح ١١

٧- إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ :

فاطر ٣٨

٨- إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ :

زخرف ٧٤

٩- إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ :

زمر ٤١

١٠- وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ :

يونس ٩٢

بهترین گفتار

قرآن کریم بهترین گفتار را سخن کسی می‌داند که مردم را به سوی خدا می‌خواند و کارهای نیکو انجام می‌دهد و خود را از کسانی می‌داند که تسلیم دستورهای خداوند هستند.

ایمان به خداوند، فرشتگان، پیامبران الهی، کتابهای نازل شده و انجام اعمال صالح و شایسته، از مهمترین اموری است که پیامبران مردم را به آن دعوت نموده و خود بیشتر و بیشتر از همه به آن ایمان داشته و عمل کرده‌اند.

قرآن این دستورات الهی را پند و اندرزی از جانب پروردگار و درمان بیماری دلها و هدایت و رحمتی برای مؤمنان می‌داند، و بدترین گروهها را کسانی معرفی می‌کند که آیات الهی را تکذیب نموده و با این کار، به خود و دیگران ستم می‌کنند.

قرآن بیان می‌کند که اندیشه و گفتار کافران در پست‌ترین جایگاه، و دین الهی و گفتار خداوند در برترین مرتبه قرار دارد.

این معانی ارزشمند را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- یَسْ وَالْقُرْءَانِ الْحَكِيمِ * إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ * عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ:

یس ۱ تا ۴

۲- وَأَمَّا مَن ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ حَسَنٌ:

کهف ۸۸

۳- إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا:

اسراء ۶۵

۴- وَمَن أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ:

فصلت ۳۳

۵- وَلَوْ ءَامَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ:

آل عمران ۱۱۰

۶- وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَن قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا:

اسراء ۹۴

۷- بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ:

جمعه ۵

۸- وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ:

توبه ۴۰

۹- إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَن يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ:

نساء ۱۷۱

۱۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ

یونس ۵۷

وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ:

* مَن أَحْسَنُ قَوْلًا : چه کسی نیکو گفتارتر است ؟ با: چه کسی گفتارش نیکوتر است ؟

ماضی مفرد عاتب

کلمات قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید .

خَلَقَ	=	آفرید
عَلِمَ	=	دانست
حَسُنَ	=	نیکو شد
قَالَ	=	گفت
شَاءَ	=	خواست
جَاءَ	=	آمد
هَدَى	=	هدایت کرد
دَعَا	=	خواند

همان طور که می دانید تمام این کلمات « فعل » هستند و « فعل » کلمه ای است که بر انجام دادن کار یا داشتن حالتی در یکی از زمانهای گذشته ، حال یا آینده دلالت دارد . فعلی که بر زمان گذشته دلالت دارد « ماضی » و فعلی که بر زمان حال و آینده دلالت دارد « مضارع » نامیده می شود .

فاعل هر فعل :

اگر خود گوینده باشد ، به آن « اول شخص » یا « مُتَكَلِّم » می گویند .

اگر شنونده باشد ، به آن « دوم شخص » یا « مُخَاطَب » می گویند .

اگر شخص دیگری باشد ، به آن « سوم شخص » یا « غائب » می گویند .

ماضی مفرد غائب :

اکنون به فعل « خَلَقَ » دقت کنید . این فعل دارای معنای آفریدن در زمان گذشته

است و فاعل آن غائب می باشد . پس معنای آن می شود : او آفرید ، آفرید .

سایر فعلها نیز این گونه معنا می شود . به این فعلها « ماضی مفرد غائب » می گویند .

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	مَثَل	مُرْسَل	حُسْنی	أَحْسَن	شِفَاء	مَوْعِظَة	بَشَر	كَلِمَة
معنا	داستان ج: *امثال	فرستاده پیامبر	نیکو نیکوتر	درمان	پند و اندرز	انسان	سخن	
تعداد	۸۵	۳۶ (۵۱)	۱۸ (۴۶)	۳۶	۴	۹	۳۷	۴۲ (۵۱)

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	عَمِلَ ، عَمِلَتْ	انجام داد	۲۵
۲	سُلْطَان	تسلط ، چیرگی ، برهان	۳۷
۳	كَفَى بِـ	کافی است	۲۷
۴	وَكِيل	مدافع ، مراقب ، کارساز	۲۴
۵	مَنْ	چه کسی ، کسی که	۸۶۱
۶	دَعَا	دعوت کرد ، خواند	۱۱
۷	فَاسِق	نافرمان	۳۷
۸	مَنَعَ	بازداشت ، جلوگیری کرد	۸
۹	بَعَثَ	مبعوث کرد ، برانگیخت	۹
۱۰	بِئْسَ	چه بد است	۴۰
۱۱	سُفْلَى	پست تر	۱ (۱۰)
۱۲	عَلِیَا	برتر	۱ (۳۶)
۱۳	سُبْحَانَ	پاک و بی عیب است	۴۱
۱۴	وَلَدَ	فرزند	۳۳
۱۵	صُدُور	جمع صدر ، سینه ها	۴۴

* علامت «ج» مخفف جمع است . در مقابل این علامت ، جمع کلمه مورد نظر نوشته می شود .

تمرین اول: فعلهای ماضی مفرد غائب را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا در جدول زیر بنویسید (بدون تکرار).

ردیف	فعل	معنا
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		

ردیف	فعل	معنا
۷		
۸		
۹		
۱۰		
۱۱		
۱۲		

تمرین دوم: فعلهای ماضی مفرد غائب را در آیات زیر مشخص کرده زیر آنها خط بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- **ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ :** روم ۴۱

۲- **لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ :**

آل عمران ۱۸۱

۳- **وَمَنْ شَكَرْنَا مَّا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ :**

نمل ۴۰

۴- **كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ :**

بقره ۲۱۳

۵- **قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَانُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ :**

یس ۵۲

گاهی در آخر فعل ماضی مفرد غائب ، تاء ساکن (ت) اضافه می شود ولی معنای فعل تغییر نمی کند ، مانند :

قَالَ	←	قَالَتْ	=	گفت
كَانَ	←	كَانَتْ	=	بود
جَاءَ	←	جَاءَتْ	=	آمد
دَخَلَ	←	دَخَلَتْ	=	داخل شد
عَمِلَ	←	عَمِلَتْ	=	انجام داد

به فعلهای ستون اول « مذکر » و به فعلهای ستون دوم « مؤنث » می گویند .

در بسیاری از آیات قرآن ، فعل مذکر و مؤنث لزوماً بر مذکر و مؤنث حقیقی

(مرد و زن) دلالت ندارد ، یعنی در هر دو صورت فعل یکسان معنا می شود ، مانند :

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ : پیامبرانشان به آنها گفتند .

قاعده اول

۱- هر فعل دارای یکی از زمانهای گذشته ، حال یا آینده است .

۲- فاعل هر فعل ، متکلم ، مخاطب یا غائب است .

۳- در این درس با فعل « ماضی مفرد غائب » آشنا شدید .

الف ب ج د
□ □ □ □

۷- لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي ءَامَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ :

الف - هیچ خدایی نیست مگر آن (خدایی) که به بنی اسرائیل امنیت داد .

ب - هیچ خدایی نیست مگر آن (خدایی) که بنی اسرائیل به او ایمان آورد .

ج - هرگز خدایی جز آن (خدایی) که به بنی اسرائیل امنیت داد وجود ندارد .

د - هرگز خدایی جز آن (خدایی) که بنی اسرائیل به او ایمان آورد وجود ندارد .

۸- فَاتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ : □ □ □ □

الف - پس مؤمنان آنها به ما پاداش دادند و بسیاری از ایشان نافرمان هستند .

ب - پس ما به مؤمنان آنها پاداش دادیم و بسیاری از ایشان نافرمان هستند .

ج - پس مؤمنان آنها به ما پاداش دادند و بیشتر آنها نافرمان هستند .

د - پس ما به مؤمنان آنها پاداش دادیم و بیشتر آنها نافرمان هستند .

۹- قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ : □ □ □ □

الف - گفتند پروردگار ما می داند که فرستاده به سوی شما چه کسی است .

ب - گفتند پروردگار ما داناتر است که فرستاده به سوی شما چه کسی است .

ج - گفتند پروردگار ما می داند که ما فرستاده به سوی شما هستیم .

د - گفتند پروردگار ما داناتر است که ما فرستاده به سوی شما هستیم .

۱۰- قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَانِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ : □ □ □ □

الف - بگو هرگز خداوند رحمان فرزندان ندارد تا من اول کسی باشم که آنها را بپرستم .

ب - بگو اگر برای خداوند رحمان فرزندی باشد ، من اول کسی هستم که او را می پرستم .

ج - بگو هرگز برای خداوند رحمان فرزندان نیست تا من اول آنها را عبادت کنم .

د - بگو اگر برای خداوند رحمان فرزندی باشد ، باید من اول کسی باشم که او را بپرستم .

تمرین سوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱- أَحْسَنَ ، ضُدَّ ، عَلِيَا :

الف - نیکوتر ، سینه ها ، برتر

ج - نیکوتر ، صادر کردن ، برترها

۲- بِئْسَ ، بَعَثَ ، دَعَا : □ □ □ □

الف - برانگیخت ، چه بد است ، دعا کرد

ج - چه بد است ، برانگیخت ، خواند

۳- وَلَدَ ، كَفَى بِـ ، فَاسَقَ : □ □ □ □

الف - فرزندان ، کافی است ، ستمگر

ج - فرزند ، کافی است ، نافرمان

۴- ءَامَنَ ، عَمِلَ ، مَنَعَ : □ □ □ □

الف - ایمن شد ، انجام داد ، بازداشت

ج - ایمان آورد ، آگاه شد ، بازداشت

۵- سُبْحَانَ ، سُلْطَانَ ، سُفْلَى : □ □ □ □

الف - تسبیح گفتن ، پادشاه ، پست تر

ج - بی عیب است ، چیرگی ، پست تر

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ : □ □ □ □

الف - رسولان ایشان به آنها گفتند ما جز انسانی مانند شما نیستیم .

ب - ایشان به رسولان خود گفتند ما نیز چون شما بشری هستیم .

ج - رسولان ایشان به آنها گفتند ما نیز چون شما بشری هستیم .

د - ایشان به رسولان خود گفتند ما جز انسانی مانند شما نیستیم .

تمرین ششم : کدام گزینه مناسب است ؟

۱۶- ف... لَهُ لَوْ طُ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي :

الف ب ج د
□ □ □ □

الف-ءامن ب-كفر ج-كذب د-خلق

۱۷- هُوَ الَّذِي... فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ :

□ □ □ □

الف-بَعَثَكُمْ ب-خَلَقَ ج-خَلَقَكُمْ د-بَعَثَ

۱۸- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي... السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ :

□ □ □ □

الف-خَلَقَ ب-خَلَقَ ج-مَنَعَ د-جاء

۱۹- وَمَنْ... بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ :

□ □ □ □

الف-ءامن ب-جَعَلَ ج-كَفَرَ د-شاء

۲۰- وَلَوْ... اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً :

□ □ □ □

الف-جاء ب-شاء ج-قال د-يَقُولُ

تمرین هفتم : با آیات درس یا مراجعه به قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱ - کدام گفتار و کردار بهترین است ؟

۲ - پست ترین و برترین کلام کدام است ؟

۳ - کدام قوم آیات الهی را تکذیب کرده و گروه ستمگری بودند ؟ (جمعه ۵)

۴ - خداوند به چه کسی می فرماید تو بر بندگان راستین من سلطه ای نداری ؟ (اسراء ۶۱ تا ۶۵)

تمرین پنجم : کدام گزینه دارای فعل ماضی مفرد غائب است ؟

الف ب ج د
□ □ □ □

۱۱ : الف- إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ .

ب- وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا .

ج- قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ .

د- إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ .

□ □ □ □

۱۲ : الف- وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا .

ب- وَءَاتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا .

ج- أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ .

د- «الف» و «ج» هر دو صحیح است .

□ □ □ □

۱۳ : الف- فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ .

ب- وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ .

ج- فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ .

د- وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ .

□ □ □ □

۱۴ : الف- وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ .

ب- كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ .

ج- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ .

د- هر سه صحیح است .

□ □ □ □

۱۵ : الف- وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ .

ب- وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ .

ج- قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا .

د- وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .

ایمان و کفر

ایمان و کفر دو موضوع بسیار پراهمیتی است که در بیشتر آیات قرآن کریم مورد توجه و بررسی قرار گرفته است.

خداوند از یک سو مؤمنانی را که کارهای نیکو انجام می‌دهند، به درجات برتر ایمانی و بهشت‌های پر نعمت وعده داده است و از سوی دیگر به کفار هشدار داده و نفرین خود، فرشتگان و مردم را بر کسانی که با کفر از دنیا می‌روند روا داشته است.

قرآن در باره بعضی از کفار می‌فرماید ایشان چگونه هدایت شوند در حالی که پس از ایمان و گواهی دادن به حقانیت پیامبر اکرم، کفر ورزیدند. این کار ستم است و خداوند ستمگران را هدایت نمی‌کند.

کافران خواهند دانست که زیانکارترین مردم کسانی هستند که هستی خود و خانواده خویش را در روز قیامت از دست داده‌اند و هیچ چیز با ارزشی برای عرضه کردن ندارند و این زیانکاری بزرگ و آشکاری است.

کافران و مشرکان باید بدانند که تنها خدای یکتا انسانها را به سوی حق هدایت می‌کند. اگر ایشان پس از اعمال زشت خود توبه کنند و به خدا ایمان آورند و کارهای نیک انجام دهند، خداوند با مهربانی از گناهان آنها در می‌گذرد.

این معانی را در آیات درس جستجو می‌کنیم.

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یوسف ۵۸

۱- وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ :

۲- قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ :

زمر ۱۵

۳- وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ :

بقره ۸

۴- قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا :

اسراء ۹۶

۵- إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ :

هود ۱۱

۶- وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَن ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا :

قصص ۸۰

۷- وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَءَامَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ :

اعراف ۱۵۳

۸- إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ :

بقره ۱۶۱

۹- إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ : لقمان ۸ و ۹

۱۰- كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ

وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ : آل عمران ۸۶

۱- أَهْلِيَهُمْ = أَهْلُهُمْ : خانواده‌شان ۲- گاهی «و» به معنای «در حالی که» می‌باشد و به آن «واو حالیه» می‌گویند.

ماضی جمع غائب

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید .

جَعَلَ = قرار داد	←	جَعَلُوا = قرار دادند
عَمِلَ = انجام داد	←	عَمِلُوا = انجام دادند
صَبَرَ = صبر کرد	←	صَبَرُوا = صبر کردند
تَابَ = توبه کرد	←	تَابُوا = توبه کردند
قَالَ = گفت	←	قَالُوا = گفتند
جَاءَ = آمد	←	جَاءُوا = آمدند

همان طور که ملاحظه می کنید کلمات ستون اول ، افعال ماضی مفرد غائب و ستون

دوم جمع آنهاست . با افزودن «و» به آخر فعل مفرد ، جمع آن ساخته شده است .

همان طور که در مثالها می بینید بعد از این واو یک الف ناخوانا می آید .

دو نکته :

۱ - هرگاه به فعل جمع ، ضمیر اضافه شود ، الف ناخوانا حذف می گردد ، مانند :

نَصَرُوا = یاری کردند ← نَصَرُوهُ = او را یاری کردند

۲ - اگر بعد از فعل مفرد ، اسم «جمع» بیاید ، فعل نیز جمع معنا می شود ، مانند :

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ : پس فرشتگان همگی سجده کردند .

قاعده دوم

با افزودن «و» به آخر فعل ماضی مفرد غائب ، جمع آن ساخته می شود .

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	شهید	عَرَفَ	كُفِّرَ	لَعْنَةُ	أَجْمَعِينَ	شُرَكَاء
معنا	گواه ج: شُهَدَاء	شناخت	جمع کافر کافران	نفرین	همه	جمع شَرِيكَ شریکان
تعداد	۵۶	۱ (۳)	۲۱	۱۴	۲۳ (۲۶)	۴۰

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	إِخْوَة	جمع آخ ، برادران	۷
۲	دَخَلُوا	داخل شدند	۱۱ (۱۸)
۳	خَسِرُوا	از دست دادند ، زیان کردند	۸ (۱۵)
۴	ءَامَنَّا	ایمان آوردیم	۳۳
۵	صَبَرُوا	صبر کردند ، شکیبایی کردند	۱۵ (۱۷)
۶	اوتوا	به آنها داده شد	۳۳
۷	سَيِّئَةً	بدی	۶۲
۸	تابوا	توبه کردند	۱۰ (۲۸)
۹	ماتوا	مُردند	۷ (۹)
۱۰	شَهِدُوا	گواهی دادند	۶ (۱۲)

تمرینها

تمرین اول: فعلهای ماضی جمع غائب را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا در جدول زیر بنویسید (بدون تکرار).

ردیف	فعل	معنا	ردیف	فعل	معنا
۶			۱		
۷			۲		
۸			۳		
۹			۴		
۱۰			۵		

تمرین دوم: فعلهای ماضی جمع غائب را در آیات زیر مشخص کرده زیر آنها خط بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا : انسان ۱۲

۲- أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ : بقره ۱۷۷

۳- وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا : کهف ۴۹

۴- وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا لَعْنَةً : رعد ۲۶

۵- أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُرْعَانَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا : نساء ۸۲

* «فی» در اینجا به معنای «در مقابل» است.

تمرین سوم: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است؟

الف ب ج د
☐ ☐ ☐ ☐
 ۱- شَهَدَ ، كُفَّرَ ، لَعَنَ :

الف- گواهی داد ، کفر ورزیدن ، دشنام ب- گواه ، کفر ورزیدن ، نفرین
 ج- گواه ، کافران ، دشنام د- گواهی داد ، کافران ، نفرین

۲- دَخَلُوا ، أَجْمَعِينَ ، خَسِرُوا :
☐ ☐ ☐ ☐

الف- داخل شدن ، همه ، زیان کاران ب- داخل شدن ، مردم ، زیان کردند
 ج- داخل شدند ، همه ، زیان کردند د- داخل شدند ، مردم ، زیان کاران

۳- اوتوا ، ماتوا ، تابوا :
☐ ☐ ☐ ☐

الف- دادند ، مُردند ، توبه کنندگان ب- به آنها داده شد ، کُشتند ، توبه کنندگان
 ج- دادند ، کُشتند ، توبه کردند د- به آنها داده شد ، مُردند ، توبه کردند

۴- ءَامَنَّا ، عَرَفُوا ، إِخْوَةٌ :
☐ ☐ ☐ ☐

الف- ایمان آوردیم ، شناخت ، برادری ب- ایمان آوردند ، شناختند ، برادری
 ج- ایمان آوردند ، شناخت ، برادران د- ایمان آوردیم ، شناختند ، برادران

۵- صَبَرُوا ، سَيِّئَاتٍ ، شُرَكَاء :
☐ ☐ ☐ ☐

الف- پایداری کردن ، بدی ، شریکان ب- پایداری کردند ، بدیها ، شریکان
 ج- پایداری کردند ، بدی ، شرک ورزیدن د- پایداری کردن ، بدیها ، شرک ورزیدن

۱۰- وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ : □ □ □ □

الف- و تا کسانی که به آنها علم داده شد ، بدانند حق از آن پروردگار تو است .

ب- و تا کسانی که می دانند ، علم پیدا کنند آن حقی است از جانب پروردگار تو .

ج- و تا کسانی که به آنها علم داده شد ، بدانند آن حق است از جانب پروردگار تو .

د- و تا کسانی که می دانند ، علم پیدا کنند که حق از آن پروردگار تو است .

تمرین پنجم : کدام گزینه دارای فعل ماضی جمع غائب است ؟

۱۱ : الف- شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ . □ □ □ □

ب- وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا .

ج- فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ .

د- وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارِنَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا .

۱۲ : الف- الْآنَ قَالُوا آتَيْتَ اللَّهُ بِشَرِّ رَسُولٍ . □ □ □ □

ب- وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ .

ج- قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ .

د- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ .

۱۳ : الف- وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا . □ □ □ □

ب- اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ .

ج- أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ .

د- فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ .

* معمولاً « لِ » قبل از فعل مضارع به معنای « تا » می باشد .

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا : □ □ □ □

الف- و وقتی که نزد آنها می روید ، می گوید ایمان آوردیم .

ب- و هنگامی که نزد شما می آیند ، می گویند ایمان آوردیم .

ج- و هنگامی که نزد شما می آیند ، می گویند ایمان آوردند .

د- و وقتی که نزد آنها می روید ، می گوید ایمان آوردند .

۷- وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ : □ □ □ □

الف- و بر (ضد) آنها گواهی دادند که ایشان کافر بودند .

ب- و بر (ضد) خودشان گواهی دادند که خود کافر شدند .

ج- و بر (ضد) آنها گواهی دادند که ایشان کافر شدند .

د- و بر (ضد) خودشان گواهی دادند که خود کافر بودند .

۸- الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا : □ □ □ □

الف- کسانی که می گویند پروردگارا قطعاً ما ایمان آوردیم .

ب- کسانی که گفتند پروردگارا قطعاً ما ایمان می آوریم .

ج- کسانی که می گویند پروردگارا قطعاً ما ایمان می آوریم .

د- کسانی که گفتند پروردگارا قطعاً ما ایمان آوردیم .

۹- وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ : □ □ □ □

الف- و قطعاً سخن کفر می گویند کسانی که بعد از اسلام آوردنشان کافر شدند .

ب- و قطعاً سخن کفر گفتند و پس از اسلام آوردنشان کافر شدند .

ج- و قطعاً سخن کفر می گویند کسانی که کفرشان پس از اسلامشان بود .

د- و قطعاً سخن کفر گفتند کسانی که کفرشان پس از اسلامشان بود .

* معمولاً فعل ماضی بعد از « إِذَا » به صورت مضارع معنای می شود .

۱۹- وَالَّذِينَ... بِالْبَاطِلِ... بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ: □ □ □ □

الف- كَفَرُوا ، ءَامَنَ ب- ءَامَنُوا ، كَفَرُوا

ج- كَفَرُوا ، ءَامَنُوا د- ءَامَنَ ، كَفَرُوا

۲۰- إِلَّا الَّذِينَ... وَالصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا: □ □ □ □

الف- ءَامَنُوا ، عَمِلُوا ب- ءَامَنَ ، عَمِلَ

ج- عَمِلَ ، ءَامَنَ د- عَمِلُوا ، ءَامَنُوا

تمرین هفتم: با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید.

۱- زیانکاران واقعی چه کسانی هستند؟

۲- خداوند در چه صورتی بدکاران را می بخشد؟

۳- نفرین خدا، فرشتگان و مردم بر چه کسانی است؟

۴- چه کسانی از آمرزش و پاداش بزرگ بهره مند خواهند شد؟

۱۴: الف- لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ. □ □ □ □

ب- فَإِنَّا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ.

ج- قُلْ أَيْ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ.

د- مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِنَّا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ.

۱۵: الف- إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ. □ □ □ □

ب- فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ.

ج- قُلْ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ.

د- الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً.

تمرین ششم: کدام گزینه مناسب است؟

۱۶- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ... بِالْبَيِّنَاتِ:

الف- فَجَاءَ ب- فَجَاءَهُمْ ج- فَجَاءَهُمْ د- فَجَاءَهُ □ □ □ □

۱۷- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ... بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا:

الف- جَعَلَ ب- جَاءَكُمْ ج- جَاءَكُمْ د- جَعَلُوا □ □ □ □

۱۸-... اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ:

الف- وَعَدُ ب- وَعَدَ ج- وَعَدُوا د- وَعَدَهُ □ □ □ □

مبارزه با شرک

یکی از مهمترین برخوردهای انبیاء علیه السلام با اقوام مختلف ، مبارزه با شرک و بت پرستی بوده است . این اقوام بتیاری را که با دست خود تراشیده بودند می پرستیدند . حضرت ابراهیم علیه السلام پس از شکستن بتهای قوم خویش ، مورد سؤال آنها قرار گرفت که آیا تو این بتها را شکسته ای ؟ او برای متوجه ساختن آنها نسبت به ناتوانی بتها در پاسخ گفت : حتماً بت بزرگ این کار را کرده است ! اگر می توانند حرف بزنند از خود آنها بپرسید ! وقتی به سخن حضرت ابراهیم دقت کردند و به خود آمدند متوجه شدند که پرستش بتها چه اشتباه بزرگی است !

شرک ورزی منحصر به پرستش بتها نیست . چه بسا بعضی از انسانها به جای عبادت خدای یگانه خالق آسمانها و زمین ، هوا و هوس خود را خدای خویش دانسته و آن را می پرستند ، یا پیامبری را که برای هدایت آنها و دعوت به یکتا پرستی آمده خدای خود پنداشته و دچار کفر و شرک می شوند .

قرآن کریم به این گونه کافران و مشرکان نیز اشاره کرده است و می فرماید کسانی که حضرت مسیح را خدا پنداشته ، قطعاً کافر شده اند ؛ یا خطاب به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید : تو مسؤل کسانی نیستی که هوا و هوس خود را خدای خویش قرار داده اند .

این معانی توحیدی را در آیات درس جستجو می کنیم .

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کَهِف ۳۷

۱- أَكْفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ :

مَرِيَم ۳۰

۲- قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَانِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا :

مَائِدَة ۱۷

۳- لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ :

فُرْقَان ۴۳

۴- أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا :

ص ۷۶

۵- قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ :

انْبِيَاء ۵۹

۶- قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِإِلَهِنَا إِنَّهُمْ لَمِنَ الظَّالِمِينَ :

۷- قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِإِلَهِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ * قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا :

انْبِيَاء ۶۲ و ۶۳

۸- وَلَكِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ :

هُود ۷

۹- قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ :

يُونُس ۶۸

۱۰- قَالُوا يَا هُوْدُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي ءَالِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ

هُود ۵۳

وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ :

* تَارِكِي = تَارِكِينَ

ماضی مفرد مخاطب

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید .

خَلَقَ = آفرید	←	خَلَقْتَ = آفریدی
عَلِمَ = دانست	←	عَلِمْتَ = دانستی
كَفَرَ = کافر شد	←	كَفَرْتَ = کافر شدی
قَالَ = گفت	←	قُلْتَ = گفتی
كَانَ = بود	←	كُنْتَ = بودی
جَاءَ = آمد	←	جِئْتَ = آمدی
هَدَى = هدایت کرد	←	هَدَيْتَ = هدایت کردی
رَأَى = دید	←	رَأَيْتَ = دیدی
نَجَا = نجات یافت	←	نَجَوْتُ = نجات یافتی

همان طور که می بینید کلمات ستون اول ، فعلهای غائب و ستون دوم مخاطب است .

فاعل در فعلهای ستون اول « او » و در ستون دوم « تو » می باشد .

با افزودن « ت » به آخر فعل ماضی مفرد غائب ، مخاطب آن ساخته شده است .

پس از افزودن « ت » گاه تغییراتی در فعل پدید می آید . نمونه هایی از این تغییرات در

مثالها آمده است .

نکته : اگر در آخر فعل ضمیر « ی » بیاید ، قبل از آن « ن » اضافه می شود ، مانند :

خَلَقْتَ + ی	←	خَلَقْتَ + ن + ی = خَلَقْتَنِي (مرا آفریدی)
هَدَى + ی	←	هَدَى + ن + ی = هَدَانِي (مرا هدایت کرد)

قاعده سوم

با افزودن « ت » به آخر فعل ماضی مفرد غائب ، مخاطب آن ساخته می شود .

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	هَوَى	مَبْعُوث	مَوْتُ	تَارِك	أَبْصَار	غَنِي
معنا	هوس	برانگیخته شده	مرگ	ترک کننده	جمع بَصَر چشمها	بی نیاز
تعداد	۱۰	۹	۵۳	۳	۴۸	۲۴

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	كَفَرْتَ	کافر شدی	۱ (۲۲)
۲	تُرَاب	خاک	۱۷
۳	ءَاتَى	داد	۳۳
۴	رَأَيْتَ	دیدی	۲۵ (۶۸)
۵	اِتَّخَذَ	قرار داد ، گرفت	۲۱
۶	تَكُونُ	می باشی	۲۸
۷	خَلَقْتَ	آفریدی	۷ (۱۱)
۸	طِين	گِل	۱۲
۹	ءَالِهَةً	خدایان	۳۴
۱۰	فَعَلْتَ	انجام دادی	۴ (۲۱)
۱۱	قُلْتَ	گفتی	۴
۱۲	جِئْتَ بِـ	آوردی	۶ (۸۰)
۱۳	كُنْتَ	بودی	۳۸
۱۴	سَمِعَ	گوش	۲۲

تمرینها

تمرین اول: فعلهای ماضی مفرد مخاطب را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا در جدول زیر بنویسید (بدون تکرار).

ردیف	فعل	معنا
۱		
۲		
۳		
۴		

ردیف	فعل	معنا
۵		
۶		
۷		
۸		

تمرین دوم: فعلهای ماضی مفرد مخاطب را در آیات زیر مشخص کرده زیر آنها خط بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- **أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ:** ماعون ۱

۲- **وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ:** نساء ۷۷

۳- **وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا:** نصر ۲

۴- **رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ:** آل عمران ۱۹۱

۵- **لَوْ أَنزَلْنَاهَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ:** حشر ۲۱

* لِمَ = لِ + مَا و به معنای «برای چه، چرا» است.

تمرین سوم: کلمات زیر را در جای مناسب بنویسید.

مراهدایت کرد ، خَلَقَكَ ، آن را انجام داد ، شَهِدُوا ، او را قرار داد
مُردند ، خَسِرُوا ، مارا برانگیخت ، خَلَقْتَنِي ، او را آفریدی

ردیف	کلمه	معنا
۱	فَعَلَهُ	
۲		مرا آفریدی
۳	مَاتُوا	
۴		زیان کردند
۵	خَلَقْتَهُ	

ردیف	کلمه	معنا
۶	بَعَثْنَا	
۷		گواهی دادند
۸	جَعَلَهُ	
۹		تو را آفرید
۱۰	هَدَانِي	

تمرین چهارم: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است؟

الف ب ج د
☐ ☐ ☐ ☐

۱- طین ، تُراب ، مَوْت :
الف- گِل ، خاک ، مرده
ب- خاک ، گِل ، مرگ
ج- خاک ، گِل ، مرده
د- گِل ، خاک ، مرگ

۲- عَلِمْتَ ، سَمِعَ ، ءَاتَى:

الف- دانستی ، شنید ، دادی
ب- دانستی ، گوش ، داد
ج- می دانی ، شنید ، داد
د- می دانی ، گوش ، دادی

۳- تَكُونُ ، اِتَّخَذَ ، هَوَى:

الف- می باشی ، گرفت ، هوس
ب- بودی ، گرفت ، هوا
ج- می باشی ، گرفتی ، هوا
د- بودی ، گرفتی ، هوس

۹- فَمَا ءَاتَانِي اللّٰهُ خَيْرٌ مِّمَّا ءَاتَاكُمْ :

□ □ □ □

الف - پس آنچه خداوند به شما داده است از آنچه به من داده است بهتر است .

ب - پس خداوند چیزی بهتر از من به شما نداده است .

ج - پس آنچه خداوند به من داده است از آنچه به شما داده است بهتر است .

د - پس خداوند چیزی بهتر از شما به من نداده است .

۱۰- فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنْ الظَّالِمِينَ :

□ □ □ □

الف - پس اگر چنین کنی قطعاً در آن صورت از ستمکاران هستی .

ب - پس اگر کسی چنین کند قطعاً در آن صورت از ستمکاران است .

ج - پس اگر چنین کنی قطعاً در آن صورت این کار ستم است .

د - پس اگر کسی چنین کند قطعاً در آن صورت این کار ستم است .

تمرین ششم : کدام گزینه دارای فعل ماضی مفرد مخاطب است ؟

□ □ □ □

۱۱ : الف - رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا .

ب - قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ .

ج - قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِى اللّٰهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ .

د - وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ .

□ □ □ □

۱۲ : الف - قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا .

ب - إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا .

ج - إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ .

د - هر سه صحیح است .

* فعل ماضی بعد از «إن» به معنای «اگر» معمولاً مضارع معنا می شود .

الف ب ج د

□ □ □ □

۴- رَأَيْتَ ، ءَالِهَةً ، كُنْتَ :

الف - دیدی ، خدایان ، بودی

ج - گمان کردی ، خدایان ، می باشی

د - گمان کردی ، بتها ، بودی

□ □ □ □

۵- مَبْعُوثٌ ، أَبْصَارٌ ، فَعَلْتُ :

الف - برانگیخته شد ، بینشها ، انجام دادی

ج - برانگیخته شده ، چشمها ، انجام دادی

د - برانگیخته شد ، چشمها ، کار تو

تمرین پنجم : کدام ترجمه صحیح است ؟

□ □ □ □

۶- إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا :

الف - قطعاً تو بینا تر از ما بودی .

ج - قطعاً تو به حال ما بینا بودی .

د - قطعاً تو یاور ما هستی .

□ □ □ □

۷- قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ :

الف - گفت ای ابلیس چرا از سجده کنندگان نبودى ؟

ب - گفت چرا ابلیس با سجده کنندگان نیست ؟

ج - گفت ای ابلیس چرا با سجده کنندگان نیستی ؟

د - گفت چرا ابلیس از سجده کنندگان نبود ؟

□ □ □ □

۸- أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا :

الف - آیا دیدی کسانی را که به آیات ما کافر شدند ؟

ب - آیا می بینی کسی را که به آیات ما کافر شد ؟

ج - آیا می بینی کسانی را که به آیات ما کافر شدند ؟

د - آیا دیدی کسی را که به آیات ما کافر شد ؟

* أَلَا = آن + لا

۱۸- قالوا إِنَّكَ لَآتِ يَوْشَفَ... اَنَا يَوْشَفُ : □ □ □ □

الف- قَالَ ب- قالوا ج- قُلْتُ د- قَالَتْ

۱۹- مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنَّ... مِنَ الصَّادِقِينَ : □ □ □ □

الف- جَاءَ ب- جِئْتُ ج- كُنْتُ د- كَانَ

۲۰- وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ... لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّي

الْهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ : □ □ □ □

الف- كَانَتْ ب- قُلْتُ ج- قَالَتْ د- كُنْتُ

تمرین هشتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱- در چه زمانی مردم گروه گروه به دین خدا ایمان آوردند ؟ (سوره نصر)

۲- چه کسی خود را بنده خدا و پیامبر معرفی کرده است ؟ (مریم ۳۰ تا ۳۴)

۳- چه کسی آفرینش خود را از آفرینش انسان برتر می پنداشت ؟ چرا ؟ (مر ۷۳ تا ۷۶)

۴- حضرت ابراهیم علیه السلام برای متوجه کردن بت پرستان ، شکستن بتها را

کار چه کسی معرفی کرد ؟

* قَاتِبِ = پس یاور

۱۳- اَلْف- اِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ . □ □ □ □

ب- وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ .

ج- قَالَ ءَامَنْتُ اَنْهُ لَا اِلَهَ اِلَّا الَّذِي ءَامَنْتُ بِهِ بَنُو اِسْرَآئِيْلَ .

د- مَا قُلْتُ لَهُمْ اِلَّا مَا اَمَرْتَنِي بِهِ اِنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ .

۱۴- اَلْف- قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِيْ اَعْمٰی وَقَدْ كُنْتُ بَصِيْرًا . □ □ □ □

ب- فَاِذَا قَرَأْتَ الْقُرْءَانَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ .

ج- وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ .

د- هر سه صحیح است .

۱۵- اَلْف- وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ . □ □ □ □

ب- رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلٰی الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِنَا .

ج- وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْحُسْنٰی عَلٰی بَنِي اِسْرَآئِيْلَ بِمَا صَبَرُوا .

د- «الف» و «ب» صحیح است .

تمرین هفتم : گزینه مناسب را انتخاب کنید .

۱۶- وَيَقُولُوْنَ اَتُنَالِ تَارِكُوْا... لِشَاعِرٍ مَّجْنُوْنٍ : □ □ □ □

الف- ءَالِهَتِي ب- ءَالِهَتِنَا ج- قَوْمِي د- ءَابَائِي

۱۷- وَلَوْ... رَبُّكَ لَاْمَنَّ مَنْ فِی الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِیْعًا : □ □ □ □

الف- شِئْتُ ب- جَعَلْتُ ج- جَعَلَ د- شَاءَ

* تَارِكُوْ = تَارِكُوْنَ

پیام پیامبران

حضرت نوح و ابراهیم علیهما السلام دو پیامبر بزرگ الهی هستند . خداوند نبوت و رسالت را در میان فرزندان این دو پیامبر بزرگ قرار داده است . گروهی از فرزندان و نسل ایشان هدایت شده و بسیاری از آنها نافرمانی کردند .

پیامبران الهی در دعوت به توحید و پاسداری از حق ، پایداری و استقامت می‌کردند و با قاطعیت تمام به قوم خود می‌گفتند : هرگز آنچه را شما می‌پرستید ما نمی‌پرستیم شما با شرک ورزی ، به خود ستم می‌کنید .

پیامبران این حقیقت را به مردم یادآوری می‌کردند که آنچه خداوند از ثروت و فرزند به آنها بخشیده ، همه برای آزمایش آنها بوده و پاداش بزرگ و جاودانه نزد خداوند است . در راه او باید پایداری و شکیبایی کنند تا در آخرت به سعادت واقعی برسند .

شکر و سپاس نعمتهای خداوند و ذکر و یاد او بویژه در اعمال عبادی ، نعمتهای خداوند را بر ما می‌افزاید ؛ در حالی که شرک و کفر و بی‌ایمانی ، عذاب سخت خداوند را در پی خواهد داشت .

این معانی را در آیات درس جستجو می‌کنیم .

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- فَإِذَا آمِنْتُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ :

بقره ۲۳۹

۲- قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُم بِهِ :

انعام ۵۷

۳- سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعَمَ عُقْبَى الدَّارِ :

رعد ۲۴

۴- وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ :

بقره ۵۴

۵- إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ :

تغابن ۱۵

۶- لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ :

ابراهيم ۷

۷- قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُم بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ :

يوسف ۸۹

۸- فَإِذَا قُضِيَّتُمْ مَنَاسِكُكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ ءَابَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا :

بقره ۲۰۰

۹- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ :

حدید ۲۶

۱۰- وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ :

آل عمران ۷۸

ماضی جمع مخاطب

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید.

جَعَلَ = قرار داد	←	جَعَلْتُمْ = قرار دادید
عَلِمَ = دانست	←	عَلِمْتُمْ = دانستید
رَأَى = دید	←	رَأَيْتُمْ = دیدید
قَضَى = انجام داد	←	قَضَيْتُمْ = انجام دادید
قَالَ = گفت	←	قُلْتُمْ = گفتید
كَانَ = بود	←	كُنْتُمْ = بودید
شَاءَ = خواست	←	شِئْتُمْ = خواستید
جَاءَ = آمد	←	جِئْتُمْ = آمدید

همان طور که می‌دانید، ستون اول فعلهای ماضی مفرد غائب است. در ستون دوم با افزودن «تُم» به این فعلها، جمع مخاطب آنها ساخته شده است. پس از افزودن «تُم» گاهی تغییراتی مانند تغییرات فعل مفرد مخاطب پیش می‌آید. برخی از این تغییرات در مثالها آمده است.

قاعده چهارم

با افزودن «تُم» به فعل ماضی مفرد غائب، جمع مخاطب آن ساخته می‌شود.

به کمک معنای کلمه‌های زیر، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید.

کلمه‌های آشنا

کلمه	عُقِبِیْ	فِتْنَة	جَاهِل	مَنَاسِكَ	أَشَدَّ	مُهْتَدٍ	نُبُوءَة
معنا	عاقبت	آزمایش	نادان	جمع مَنَسَك	شدیدتر	هدایت شده	پیامبری
	سرانجام	آشوب	بی‌خرد	اعمال عبادی	سخت‌تر	راه یافته	رسالت
تعداد	۶	۳۴	۱۰	۴	۳۱	۲۱	۵

کلمه‌های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَمِنْتُمْ	ایمن شدید	۶ (۱۲)
۲	أَذْكُرُوا	یاد کنید، به یاد آورید	۳۱
۳	كَذَّبْتُمْ	تکذیب کردید	۴ (۱۳)
۴	صَبَرْتُمْ	صبر کردید، شکیبایی کردید	۲
۵	دَار	خانه	۳۲
۶	ظَلَمْتُمْ	ستم کردید	۲ (۱۰)
۷	شَكَرْتُمْ	شکر کردید، سپاسگزاری کردید	۲ (۴)
۸	لَا زَيْدَنَّكُمْ	قطعاً بر (نعمت) شما می‌افزایم	۱ (۲)
۹	كَفَرْتُمْ	کافر شدید، ناسپاسی کردید	۸
۱۰	هَلْ	آیا	۹۳
۱۱	عَلِمْتُمْ	دانستید	۶ (۲۵)
۱۲	فَعَلْتُمْ	انجام دادید	۲
۱۳	فَضَيْتُمْ	انجام دادید	۲ (۱۸)
۱۴	كَ	مانند	۱۰۲
۱۵	كَذِب	دروغ	۳۳
۱۶	فَرِيق	گروه	۳۳

۵- قُلْ اَرَايْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلٰى قُلُوْبِكُمْ

مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَأْتِيْكُمْ بِهِ : انعام ۴۶

تمرین سوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

الف ب ج د
□ □ □ □

- ۱- هَل ، دار ، كَذِب :
الف- آيا ، آخرت ، دروغگو
ج- يا ، خانه ، دروغگو
ب- يا ، آخرت ، دروغ
د- آيا ، خانه ، دروغ

□ □ □ □

- ۲- فَرِيق ، فِتْنَة ، كَ :
الف- تفاوت ، آزمایش ، كه
ج- گروه ، آزمایش ، مانند
ب- گروه ، سختی ، كه
د- تفاوت ، سختی ، مانند

□ □ □ □

- ۳- مَنَاسِك ، مُهْتَدًى ، عُقْبًى :
الف- مسكن ها ، راه یافته ، قیامت
ج- مسكن ها ، هدایت ، سرانجام
ب- اعمال عبادی ، هدایت ، قیامت
د- اعمال عبادی ، راه یافته ، سرانجام

□ □ □ □

- ۴- شَكَرْتُمْ ، اُذْكُرُوا ، صَبَرْتُمْ :
الف- شكر كردید ، یاد کنید ، صبر كردید
ب- شكر می كنید ، یاد كنید ، صبر می كنید
ج- شكر می كنید ، یاد می كنید ، صبر كردید
د- شكر كردید ، یاد می كنید ، صبر می كنید

تمرینها

تمرین اول : فعلهای ماضی جمع مخاطب را در آیات درس پیدا کنید و همراه با

معنا در جدول زیر بنویسید .

ردیف	فعل	معنا	ردیف	فعل	معنا
۶			۱		
۷			۲		
۸			۳		
۹			۴		
			۵		

تمرین دوم : فعلهای ماضی جمع مخاطب را در آیات زیر مشخص کرده زیر آنها

خط بکشید . سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید .

۱- وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ : مائده ۵۷

۲- وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصّٰبِرِيْنَ : نحل ۱۲۶

۳- فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ : اعراف ۴۴

۹- فَلَوْلَا فَضْلَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ : □ □ □ □

الف - پس اگر نعمت و رحمت خداوند را یاد نکنید ، قطعاً از زیان کاران خواهید بود .

ب - پس اگر نعمت و رحمت خداوند بر شما نبود ، قطعاً از زیان کاران بودید .

ج - پس اگر نعمت و رحمت خداوند بر شما نبود ، قطعاً زیان می‌کردید .

د - پس اگر نعمت و رحمت خداوند را یاد نکنید ، قطعاً زیان خواهید کرد .

۱۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ : □ □ □ □

الف - ای مردم نعمت خداوند بر شما بسیار است ؛

آیا غیر از خدای یکتا خدایی هست که از آسمان و زمین به شما روزی دهد ؟

ب - ای مردم نعمت خداوند را بر خود به یاد آورید ؛

آیا هیچ آفریننده‌ای جز خداوند هست که از آسمان و زمین به شما روزی دهد ؟

ج - ای مردم نعمت خداوند بر شما بسیار است ؛

آیا هیچ آفریننده‌ای جز خداوند هست که از آسمان و زمین به شما روزی دهد ؟

د - ای مردم نعمت خداوند را بر خود به یاد آورید ؛

آیا غیر از خدای یکتا خدایی هست که از آسمان و زمین به شما روزی دهد ؟

تمرین پنجم : کدام گزینه دارای فعل ماضی جمع مخاطب است ؟

۱۱ : الف - قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ .

ب - وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ .

ج - قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ .

د - « الف » و « ب » صحیح است . □ □ □ □

۵- آمِنْتُمْ ، لَا زَيْدَنَّ ، قَضَيْتُمْ : □ □ □ □

الف - ایمان آوردید ، قطعاً می‌افزایم ، به جا آوردید

ب - ایمن شدید ، قطعاً می‌افزایم ، به جا آوردید

ج - ایمن شدید ، قطعاً افزودم ، به جا آوردید

د - ایمان آوردید ، قطعاً افزودم ، به جا آوردید

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- فَإِذَا قُضِيَتْهُمُ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ : □ □ □ □

الف - پس خدا را در نماز خواندنتان یاد کنید .

ب - پس وقتی نماز را به جا آوردند ، خدا را یاد کردند .

ج - پس وقتی نماز را به جا آوردید ، خدا را یاد کنید .

د - پس خدا را در نماز خواندنشان یاد کردند .

۷- فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ : □ □ □ □

الف - برای ایشان هدایت و گمراهی تفاوتی ندارد .

ب - گروهی را هدایت نمود و گروهی سزاوار گمراهی بودند .

ج - گروهی گمراه شدند و گروهی سزاوار هدایت بودند .

د - آن دو گروه برخی سزاوار هدایت و برخی سزاوار گمراهی‌اند .

۸- فَمَا أَتَىٰ لِمُوسَىٰ إِذْ رَأَىٰ مِنْ قَوْمِهِ : □ □ □ □

الف - پس به حضرت موسی جز گروهی از قومش ایمان نیاوردند .

ب - پس چه کسانی جز فرزندان از قوم او به حضرت موسی ایمان آوردند .

ج - پس به حضرت موسی جز فرزندان از قومش ایمان نیاوردند .

د - پس چه کسانی جز گروهی از قوم او به حضرت موسی ایمان آوردند .

۱۷- إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ إِنْ... مُؤْمِنِينَ : □ □ □ □

الف- كَانَ ب- كُنْتُ ج- كُنْتَ د- كُنْتُمْ

۱۸- وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ... فِرْعَوْنَ وَمَلَآءَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا : □ □ □ □

الف- آتَاهُمْ ب- آتَيْتَ ج- آتَى د- آتَيْتُمْ

۱۹- وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ... نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ : □ □ □ □

الف- اذْكُرُوا ب- ذَكَّرْتُمْ ج- اذْكُرُوهُ د- اذْكُرُوهُمْ

۲۰- وَإِذَا... الْقُرْءَانُ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا :

الف- قَرَأْتُمْ ب- قَرَأَ ج- قَرَأَتْ د- قَرَأُوا □ □ □ □

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱- قرآن کریم پاداش شکیبایی و پایداری در راه حق را چه می‌داند ؟

۲- قرآن کریم پاداش شکرگزاری و جزای ناسپاسی از خداوند را چه می‌داند ؟

۳- چه کسانی به خداوند گفتند ماهیچ نمی‌دانیم مگر آنچه تو به ما آموختی ؟

(۳۰ تا ۳۲ بقره)

۴- خداوند پیامبری و رسالت را در میان فرزندان کدام یک از پیامبران قرار داده است ؟

* گاهی در آخر کلمه به جای یاء کسره می‌آید، مانند: قَوْمٌ = قُومى ، رَبٌّ = رَبِّى ، إِنْتَقُونِ = إِنْتَقُونِى

۱۱- أَلَمْ يَكُنْ مِنْكُمْ نَبِيٌّ قَدْ عَلَّمَ الْقُرْآنَ وَلَمَّا عَلَّمَهُمْ الْقُرْآنَ يَقُولُوا وَقَدْ عَلَّمَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ . □ □ □ □

ب- وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً .

ج- وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ .

د- قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ .

۱۳ : الف- وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا . □ □ □ □

ب- وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ .

ج- قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا .

د- وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً .

۱۴ : الف- وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ . □ □ □ □

ب- وَأَنْتُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا .

ج- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ .

د- هر سه صحیح است .

۱۵ : الف- كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ . □ □ □ □

ب- أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ .

ج- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ .

د- وَادْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً .

تمرین ششم : گزینه مناسب را مشخص کنید .

۱۶- أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا... وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ : □ □ □ □

الف- كَسَبَتْ ب- كَسَبْتُمْ ج- كَسَبُوا د- كَسَبَ

توحید برترین پیام

دعوت به توحید و عبادت خدای یگانه برترین پیام پیامبران برای انسانها بوده است . پیامبران با آوردن نشانه‌های روشن ، از مردم می‌خواستند که تقوای الهی را رعایت کرده و از ایشان پیروی کنند . پیامبران ، خدای یکتا را پروردگار و صاحب اختیار خود و تمام مردم معرفی می‌کردند و راه راست را عبادت خدا می‌دانستند و مردم را به عبادت او و پیروی از راه انبیاء دعوت می‌کردند .

در مقابل دعوت پیامبران ، افراد سرکشی همچون فرعون ، خود را خدای مردم معرفی می‌کردند .

کسانی که با عبادت و اطاعت غیر خدا ، دوستان و سرپرستانی به جز خدای بزرگ برای خود برگزیده‌اند ، سست‌ترین بنیادها را بنا نهاده‌اند . قرآن چنین بنیادی را به خانه عنکبوت که سست‌ترین خانه‌هاست تشبیه کرده است .

شیطان که همواره انسان را فریب می‌دهد و او را به عبادت غیر خدا دعوت می‌کند چون کار از کار بگذرد ، اعتراف می‌کند که خدا به شما وعده حق داد و به آن عمل کرد من هم به شما وعده دادم ولی به آن عمل نکردم . من بر شما هیچ تسلطی نداشتم جز آن که شما را به باطل دعوت کردم و شما پذیرفتید ، پس مرا سرزنش نکنید بلکه خود را سرزنش کنید .

از این رو قرآن می‌فرماید : نیکی‌ها از خدا به شما می‌رسد ، ولی بدیها از خود شماست .

این معانی هدایت بخش را در آیات درس جستجو می‌کنیم .

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا : نوح ۵

۲- وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي : قصص ۳۸

۳- هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ * فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ :

الرحمان ۶۰ و ۶۱

۴- إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ : يوسف ۳۷

۵- إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ :

فاطر ۳۸

۶- وَجِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ : آل عمران ۵۰ و ۵۱

۷- مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

وَكَنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ : مائده ۱۱۷

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	دَعَوْتُ	دعوت کردم ، خواندم	۴ (۱۳)
۲	مَلَأَ	بزرگان ، سران	۳۰
۳	عَلِمْتُ	دانستم	۱
۴	أَيَّ	کدام	۴۶
۵	ءالاء	نعمتها	۳۴
۶	كُما	شما دو نفر ، شما دو گروه	۵۵
۷	تُكْذِبَانِ	تکذیب می کنید ، دروغ می پندارید	۳۱
۸	تَرَكْتُ	ترک کردم ، رها کردم	۲ (۲۳)
۹	جِئْتُكُمْ بِـ	برای شما آوردم	۵ (۱۳)
۱۰	أَطِيعُوا	اطاعت کنید	۳۰
۱۱	أَعْبُدُوا	عبادت کنید ، پرستید	۳۱ (۳۷)
۱۲	قُلْتُ	گفتم	۳ (۱۲)
۱۳	كُنْتُ	بودم	۱۸
۱۴	مَادُمْتُ	مادامی که بودم ، تا زمانی که بودم	۲ (۷)
۱۵	أَصَابَ	اصابت کرد ، رسید	۲۴ (۳۱)
۱۶	قُضِيَ	تمام شد	۱۹
۱۷	وَعَدْتُ	وعده دادم	۱ (۲۱)
۱۸	أَخْلَفْتُ	خلف وعده کردم	۱ (۳)
۱۹	اسْتَجَبْتُكُمْ	پذیرفتید	۱ (۱۲)
۲۰	أَوْهَنَ	سست تر ، سست ترین	۱ (۹)

۸- مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ

وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا : نساء ۷۹

۹- وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُكُمْ

فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي :

ابراهيم ۲۲

۱۰- مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا

وَإِنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ : عنكبوت ۴۱

به کمک معنای کلمه های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه های آشنا

کلمه	مِلَّةٌ	ذات	حُكْمٌ	إِحْسَانٌ	أَمَرْتُ	بُيُوتٌ	اتَّخَذُوا
معنا	دین ، خود ، درون	فرمان	نیکی	امر کردی	جمع بیت	گرفتند	
	آیین	دارنده	داوری	فرمان دادی	خانه ها	قرار دادند	
تعداد	۱۵	۳۰	۳۰	۱۲	۲ (۱۶)	۶۵	۳۰ (۶۴)

تمرین اول: فعلهای ماضی مفرد متکلم را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا در

جدول زیر بنویسید.

ردیف	فعل	معنا
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		

ردیف	فعل	معنا
۶		
۷		
۸		
۹		

تمرین دوم: فعلهای ماضی مفرد متکلم را در آیات زیر مشخص کرده، زیر آنها

خط بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

۱- وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ : ذاریات ۵۶

۲- قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ : آعراف ۱۴۳

۳- وَرَسُولًا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ : آل عمران ۴۹

ماضی مفرد متکلم

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید.

عَلِمَ = دانست ← عَلِمْتُ = دانستم

تَرَكَ = ترک کرد ← تَرَكْتُ = ترک کردم

وَعَدَ = وعده داد ← وَعَدْتُ = وعده دادم

جاءَ = آمد ← جِئْتُ = آمدم

قالَ = گفت ← قُلْتُ = گفتم

كانَ = بود ← كُنْتُ = بودم

تابَ = توبه کرد، بازگشت ← تُبْتُ = توبه کردم، بازگشتم

قَضَى = حکم کرد، فرمان داد ← قَضَيْتُ = حکم کردم، فرمان دادم

دَعَا = دعوت کرد، خواند ← دَعَوْتُ = دعوت کردم، خواندم

همان طور که می دانید ستون اول، فعلهای ماضی مفرد غائب است. در ستون دوم

با افزودن ضمیر «تُ» به آخر این فعلها، متکلم آنها ساخته شده است.

پس از افزودن «تُ» گاهی تغییراتی مانند تغییرات فعل مخاطب پیش می آید.

برخی از این تغییرات در مثالها آمده است.

قاعده پنجم

با افزودن «تُ» به آخر فعل ماضی مفرد غائب، متکلم آن ساخته می شود.

۴- تُكَذِّبَانِ ، فُضِي ، وَعَدْتُ :

- الف- دروغ پنداشتید ، تمام شد ، وعده دادی
ب- دروغ پنداشتید ، حکم کرد ، وعده دادم
ج- دروغ می پندارید ، تمام شد ، وعده دادم
د- دروغ می پندارید ، حکم کرد ، وعده دادی

۵- أُعْبِدُوا ، أَصَابَ ، أَطِيعُوا :

- الف- عبادت کنید ، رساند ، اطاعت کردند
ب- عبادت کردند ، رسید ، اطاعت کردند
ج- عبادت کنید ، رسید ، اطاعت کنید
د- عبادت کردند ، رساند ، اطاعت کنید

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

۶- أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ :

- الف- یا می خواهند از غیر او سرپرستانی قرار دهند .
ب- یا از غیر او سرپرستانی قرار دادند .
ج- آیا از غیر او سرپرستانی قرار دادید ؟
د- آیا از غیر او سرپرستانی قرار دادند ؟

۷- وَلَوْ طَاءَ اتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا :

- الف- و لوط به او داوری و دانش بخشید .
ب- و به لوط داوری و دانش بخشیدیم .
ج- و به لوط داوری و دانش می بخشیم .
د- و لوط به او داوری و دانش می بخشد .

الف ب ج د
☐ ☐ ☐ ☐

☐ ☐ ☐ ☐

☐ ☐ ☐ ☐

☐ ☐ ☐ ☐

۴- إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا

وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ :

یوسف ۴

۵- وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ

حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ :

نساء ۱۸

تمرین سوم : کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

الف ب ج د
☐ ☐ ☐ ☐

۱- أَيْ ، ذَات ، بُيُوت :

الف- یا ، دارنده ، خانه

ب- کدام ، دارنده ، خانه‌ها

ج- کدام ، خودت ، خانه

د- یا ، خودت ، خانه‌ها

۲- مَلَأَ ، ءَالَءَ ، كُما :

☐ ☐ ☐ ☐

الف- بزرگان ، نعمتها ، شهادونفر

ب- گروه ، نعمتها ، آن دو

ج- گروه ، بهشتها ، شهادونفر

د- بزرگان ، بهشتها ، آن دو

۳- تَرَكَوْا ، أَمَرْتَنِي ، اتَّخَذْتُ :

☐ ☐ ☐ ☐

الف- ترک کردند ، به تو فرمان دادم ، گرفتم

ب- ترک کردید ، به تو فرمان دادم ، گرفت

ج- ترک کردید ، به من فرمان دادی ، گرفتم

د- ترک کردند ، به من فرمان دادی ، گرفت

* أَبَتِ = اَبی

۱۲: الف - إِنْ كُنْتَ قَلْتَهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ .

ب - قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَى .

ج - وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا .

د - هر سه صحیح است .

۱۳: الف - قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءِأَمْنًا .

ب - قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ .

ج - قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ .

د - فَوَهَّبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ .

۱۴: الف - وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ ثَرَاءً .

ب - وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ .

ج - فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ .

د - « الف » و « ج » صحیح است .

۱۵: الف - قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ .

ب - قَالُوا فَمَا جَزَاءُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ .

ج - وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا .

د - الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ .

تمرین ششم : گزینه مناسب را مشخص کنید .

۱۶ - فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا ... :

الف - كَسَبُوا ب - كَسَبَتْ ج - كَسَبَتْ د - كَسَبْتُ

۸ - فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا :

الف - پس آنچه کردند ، به بدیهای آن رسیدند .

ب - پس بدیهای آنها به خودشان رسید .

ج - پس بدیهای آنچه کردند به آنها رسید .

د - پس آنچه بد کردند به آنها رسید .

۹ - إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ :

الف - قطعاً به سویت توبه می‌کنم و قطعاً از مسلمانان هستم .

ب - قطعاً به سویت توبه کردم و قطعاً از مسلمانان بودم .

ج - قطعاً به سویت توبه کردم و قطعاً از مسلمانان هستم .

د - قطعاً به سویت توبه می‌کنم و قطعاً از مسلمانان بودم .

۱۰ - أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا :

الف - که خدا را پرستید و تقوای او را پیشه کرده و از من اطاعت کنید .

ب - که خدا را پرستیدند و تقوای او را پیشه کرده و از من اطاعت کردند .

ج - که خدا را پرستید و تقوای او را پیشه کرده و از او اطاعت کنید .

د - که خدا را پرستیدند و تقوای او را پیشه کرده و از او اطاعت کردند .

تمرین پنجم : کدام گزینه دارای فعل ماضی مفرد متکلم است ؟

۱۱: الف - أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى .

ب - إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا .

ج - لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ .

د - هر سه صحیح است .

□ □ □ □

□ □ □ □

□ □ □ □

□ □ □ □

□ □ □ □

پیمان استوار

خداوند از همهٔ پیامبران ، از نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی علیهم السلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ، برای رساندن هدایت الهی به انسانها پیمان محکم و استواری گرفته است .

پیامبران مردم را به عبادت خداوند دعوت کرده‌اند تا به تقوای الهی دست یابند . پیامبران مردم را نسبت به نتیجهٔ زیان بار و سخت شرک و کفر و بی توجهی به آخرت هشدار داده‌اند .

خداوند در قرآن می‌فرماید ما انسان را به راه راست هدایت می‌کنیم ؛ گروهی سپاسگزاری کرده و از حق پیروی می‌کنند و گروهی ناسپاس و نافرمان می‌شوند .

مردم هیچ سرزمینی پیش از آن که برای آنها پیامبر و هشدار دهنده‌ای آمده باشد هلاک و نابود نمی‌شوند ، ولی اگر پس از هشدار پیامبران ، نافرمانی کنند ، نابودی آنها ستم نخواهد بود .

بیشتر اقوام گذشته ، در پیروی از پیامبران نافرمانی و سرپیچی می‌کردند . هر بار با بهانه‌ای دعوت حق پیامبران را نادیده گرفته و می‌گفتند ما پیرو دین و آیین گذشتگانمان هستیم ، یا می‌گفتند چگونه ممکن است ما پس از مُردن و استخوان و خاک شدن دوباره در روز رستاخیز زنده شده و از دل خاک بیرون بیاییم ؟

قرآن در پاسخ به این بهانه‌ها می‌فرماید : گویا ایشان آفرینش اولیهٔ خود را فراموش کرده‌اند و نمی‌دانند که آنان و همهٔ پیشینیانشان در روز بزرگی دوباره زنده خواهند شد . این معانی را در آیات درس جستجو می‌کنیم .

۱۷- اِنِّی ... الْیَوْمَ بِمَا صَبَرُوا اَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ : □ □ □ □

الف- جَزَیْتُهُمْ ب- جَزَیْتُهُمْ ج- جَزَیْتُهُ د- جَزَیْتُکُمْ

۱۸- قَالَ رَبِّ اِنِّی ... مِنْهُمْ نَفْسًا : □ □ □ □

الف- قَتَلَنِی ب- قَتَلُوا ج- قَتَلْتَ د- قَتَلْتُ

۱۹- مَا ... اللّٰهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ اِلٰهٍ : □ □ □ □

الف- اتَّخَذُوا ب- اتَّخَذْتُ ج- اتَّخَذَ د- اتَّخَذْتُ

۲۰- اِنَّ هَذِهِ اُمَّتُکُمْ اُمَّةً وَاحِدَةً وَاَنَا رَبُّکُمْ ... : □ □ □ □

الف- فَاَعْبُدُوهُ ب- وَاَعْبُدُوا ج- عَبَدْتُمْ د- فَاَعْبُدُونِ

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱- راه راست چیست ؟

۲- توبهٔ چه کسانی مورد قبول نیست ؟

۳- خویها و بدیهایی که به ما می‌رسد از جانب کیست ؟

۴- سست ترین بنیادها از نظر قرآن چیست و به چه چیز تشبیه شده است ؟

۹- ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ :
آعراف ۱۰۳

۱۰- وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ

وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَآخَذْنَا مِنْهُم مِيثَاقًا غَلِيظًا :
احزاب ۷

به کمک معنای کلمه‌های زیر ، آیات درس را به طور کامل ترجمه کنید .

کلمه‌های آشنا

کلمه	حَتَّى	شَاكِرٍ	كَفُورٍ	قَرْيَةٍ	ءَاثَارٍ
معنا	زنده ج: أَحْيَاء	سپاسگزار	ناسپاس	شهر ، آبادی ج: قَرْيٌ	جمع اثر نشانه‌ها ، رد پاها
تعداد	۲۴	۱۴	۱۲	۵۶	۱۴

کلمه	غَلِيظٌ	مُفْسِدٌ	مِثَاقٌ	وَزِيرٌ	ذِكْرٌ
معنا	استوار ، سخت	خرابکار ، تبه‌کار	پیمان	دستیار	یاد آوری
تعداد	۸	۲۱	۲۵	۲	۲۳

آیات درس را به دقت بخوانید و معنا کنید .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا :
انسان ۳

۲- وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ :
انبیاء ۳۰

۳- قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ :
مؤمنین ۸۲

۴- وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا :
فرقان ۳۵

۵- وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ * ذِكْرٌ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ :

شعراء ۲۰۸ و ۲۰۹

۶- بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا ءَابَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ ءَاثَارِهِم مُّهُتَدُونَ :

زُخْرُف ۲۲

۷- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ :

بقره ۲۱

۸- وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ :

مائده ۸۸

۱ - كُلُّ شَيْءٍ حَيٍّ : هر چیز زنده‌ای را ۲ - ذِكْرٌ در اینجا «برای یادآوری» معنای شود.

۳ - أُمَّةٌ در اینجا به معنای «آیین» است. ۴ - عَلَىٰ ءَاثَارِهِمْ : با پیروی از آنها

ماضی جمع مشکلم

فعلهای قرآنی زیر را بخوانید و به معنای آنها توجه کنید .

خَلَقَ = آفرید ← خَلَقْنَا = آفریدیم

وَجَدَ = یافت ← وَجَدْنَا = یافتیم

قَالَ = گفت ← قُلْنَا = گفتیم

كَانَ = بود ← كُنَّا = بودیم

شَاءَ = خواست ← شِئْنَا = خواستیم

مَاتَ = مُرد ← مِتْنَا = مُردیم

قَضَى = حکم کرد ← قَضَيْنَا = حکم کردیم

فرمان داد فرمان دادیم

همان طور که می دانید در ستون اول ، فعلهای ماضی مفرد غائب آمده است .

در ستون دوم با افزودن ضمیر «نا» جمع متکلم آنها ساخته شده است .

پس از افزودن «نا» گاهی تغییراتی پیش می آید . خوب است بدانید این تغییرات

در فعلهای مخاطب و متکلم شبیه به هم است ، مانند :

قَالَ ← قُلْتُ ، قُلْتُمْ ، قُلْنَا

جَاءَ ← جِئْتُ ، جِئْتُمْ ، جِئْنَا

قَضَى ← قَضَيْتَ ، قَضَيْتُمْ ، قَضَيْنَا

قاعده ششم

با افزودن «نا» به فعل ماضی مفرد غائب ، جمع متکلم آن ساخته می شود .

کلمه های جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هَدَيْنَا	هدایت کردیم ، راهنمایی کردیم	۱۰ (۳۹)
۲	إِمَّا	یا	۳۰
۳	مِتْنَا	مُردیم	۵ (۹)
۴	عِظَام	جمع عَظْم ، استخوانها	۱۲
۵	أَهْلَكْنَا	هلاک و نابود کردیم	۲۹ (۳۵)
۶	مُنْذِر	هشدار دهنده	۱۵
۷	وَجَدْنَا	یافتیم	۱۵ (۳۸)
۸	لَعَلَّ	تا ، شاید	۱۲۹
۹	تَتَّقُونَ*	تقوا پیشه می کنید	۳۰
۱۰	كُلُوا	بخورید	۲۸
۱۱	رَزَقَ	روزی داد	۱۴ (۳۵)
۱۲	طَيِّب	پاک	۴۶
۱۳	بَعَثْنَا	فرستادیم ، برانگیختیم	۱۰
۱۴	أَنْظُرْ	بنگر ، ببین	۲۸ (۴۱)
۱۵	أَخَذْنَا	گرفتیم	۲۶ (۶۹)
۱۶	حَيْثُ	هر جا ، جایی که	۲۹

* هرگاه فعل بعد از لَعَلَّ بیاید ، به صورت التزامی معنا می شود ، مانند :

تَتَّقُونَ : تقوا پیشه می کنید ← لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ : تا تقوا پیشه کنید

تمرینها

تمرین اول: فعلهای ماضی جمع متکلم را در آیات درس پیدا کنید و همراه با معنا در جدول زیر بنویسید.

ردیف	فعل	معنا	ردیف	فعل	معنا
۶			۱		
۷			۲		
۸			۳		
۹			۴		
			۵		

تمرین دوم: فعلهای ماضی جمع متکلم را در آیات زیر مشخص کرده، زیر آنها خط بکشید. سعی نمایید آیات را نیز ترجمه کنید.

- ۱- **حُمِ** * **وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ** * **إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ** :
..... دُخان ۱ تا ۳
- ۲- **وَكُتِبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ** :
..... أعراف ۱۴۵
- ۳- **لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ** * **ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ** :
..... تین ۴ و ۵
- ۴- **وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ** :
..... أعراف ۵۲
- ۵- **وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ** * **هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ** :
..... مُرسلات ۳۷ و ۳۸

تمرین سوم: کدام دسته از معانی به ترتیب صحیح است ؟

- الف ب ج د
□ □ □ □
الف- میثاق ، اِثْمًا ، مُنْذِر :
ب- محکم ، یا ، ناسپاس
ج- محکم ، آيا ، هشدار دهنده
د- پیمان ، آيا ، ناسپاس
- الف ب ج د
□ □ □ □
الف- شاید ، مُردیم ، استخوانها
ب- شاید ، کُشتیم ، استخوان
ج- قطعاً ، کُشتیم ، استخوانها
د- قطعاً ، مُردیم ، استخوان
- الف ب ج د
□ □ □ □
الف- نگاه کرد ، به یاد آوردی ، گرفتیم
ب- نگاه کن ، یادآوری ، گرفتیم
ج- نگاه کن ، به یاد آوردی ، ما را گرفت
د- نگاه کرد ، یادآوری ، ما را گرفت
- الف ب ج د
□ □ □ □
الف- ما را نابود کردند ، بخورید ، به ما روزی داد
ب- ما را نابود کردند ، خوردند ، روزی دادیم
ج- نابود کردیم ، خوردند ، به ما روزی داد
د- نابود کردیم ، بخورید ، روزی دادیم
- الف ب ج د
□ □ □ □
الف- تقوا پیشه کنید ، ستایشگر ، یافتیم
ب- تقوا پیشه می‌کنید ، ستایشگر ، موجود شدیم
ج- تقوا پیشه کنید ، سپاسگزار ، موجود شدیم
د- تقوا پیشه می‌کنید ، سپاسگزار ، یافتیم

۱۰- فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذِرِينَ :

□ □ □ □

الف - پس دیدی سرانجام هشدار دهندگان چگونه بود ؟

ب - پس بنگر سرانجام هشدار دهندگان چگونه بود .

ج - پس دیدی سرانجام کسانی که مورد هشدار واقع شده بودند چگونه بود ؟

د - پس بنگر سرانجام کسانی که مورد هشدار واقع شده بودند چگونه بود .

تمرین پنجم : کدام گزینه دارای فعل ماضی جمع متکلم است ؟

□ □ □ □

۱۱ : الف - إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا .

ب - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا .

ج - فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ .

د - «الف» و «ب» صحیح است .

۱۲ : الف - وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ .

□ □ □ □

ب - قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ .

ج - قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا .

د - هر سه صحیح است .

۱۳ : الف - قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا .

□ □ □ □

ب - فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ .

ج - وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ .

د - هر سه صحیح است .

تمرین چهارم : کدام ترجمه صحیح است ؟

الف ب ج د

□ □ □ □

۶- قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ :

الف - گفتند اگر خداوند ما را هدایت می کرد ، ما شما را هدایت می کردیم .

ب - گفتند چرا خداوند ما را هدایت نکرد که شما را هدایت کنیم ؟

ج - گفتند چرا خداوند شما را هدایت نکرد که ما را هدایت کنید ؟

د - گفتند اگر خداوند شما را هدایت می کرد ، شما ما را هدایت می کردید .

□ □ □ □

۷- كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ :

الف - خوردند از غذاهای پاکی که روزیشان کردیم .

ب - خوردند از غذاهای پاکی که روزیشان کرد .

ج - بخورید از غذاهای پاکی که به شما روزی دادیم .

د - بخورید از غذاهای پاکی که روزیتان کرد .

□ □ □ □

۸- أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَصِرَ لَهُمْ :

الف - آنها را نابود کردیم زیرا هیچ کس را یآوری نکردند .

ب - آنها ما را نابود کردند زیرا هیچ یآوری نداشتیم .

ج - آنها ما را نابود کردند پس هیچ یآوری نداریم .

د - آنها را نابود کردیم پس هیچ یآوری ندارند .

□ □ □ □

۹- وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ :

الف - و از کسانی که گفتند ما نصاری هستیم ، پیمان گرفتیم .

ب - و کسانی که از نصاری پیمان گرفتند ، گفتند .

ج - و گروهی از ما که از نصاری پیمان گرفتند ، گفتند .

د - و از گروهی که گفتند ما نصاری هستیم ، پیمان گرفتند .

۱۹- سُبْحَانَكَ إِنِّي مِنَ الظَّالِمِينَ :

□ □ □ □

الف- کُنْتُ ب- کُنْتُ ج- کُنَّا د- کُنْتُمْ

۲۰- فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ ... :

□ □ □ □

الف- شِئْنَا ب- شِئْتُ ج- شِئْتُ د- شِئْتُمْ

تمرین هفتم : با آیات قرآن پاسخ داده و سعی نمایید این آیات را حفظ کنید .

۱- خوردن چه غذاهایی جایز است ؟

.....

۲- چه گروههایی با پیامبران دشمنی می کردند ؟

.....

۳- لیلۀ مبارکه چه شبی است ، چرا ؟ (سورۀ قدر و اول سورۀ دخان)

.....

۴- انسانها در برابر هدایت الهی به چند گروه تقسیم می شوند ؟

.....

۵- خداوند همه چیزهای زنده را از چه قرار داده و از انسان چه خواسته است ؟

.....

۱۴: الف- وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ .

□ □ □ □

ب- حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينَ .

ج- وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ .

د- «الف» و «ج» صحیح است .

۱۵: الف- وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ .

□ □ □ □

ب- هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ .

ج- هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً .

د- وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ .

تمرین ششم : گزینه مناسب را مشخص کنید .

۱۶- وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ... أَنْفُسَهُمْ :

□ □ □ □

الف- ظَلَمَ ب- ظَلَمْتُ ج- ظَلَمْنَا د- ظَلَمُوا

۱۷- إِنَّا... صَابِرًا نِعَمَ الْعَبْدُ :

□ □ □ □

الف- وَجَدْنَاهُ ب- وَجَدْتُهُ ج- وَجَدْنَاهُمْ د- وَجَدْتُهُمْ

۱۸- فَقَالُوا إِنَّا... قُرْءَانًا عَجَبًا :

□ □ □ □

الف- سَمِعْنَا ب- سَمِعُوا ج- سَمِعَ د- سَمِعْتُمْ

تمرین اول : عبارات قرآنی زیر را ترجمه کرده ، زیر فعلهای ماضی خط بکشید .

۱- فَادْكُرُواْ ِلّٰهٍ : آعراف ۷۴

۲- قَالُواْ نَحْنُ اَوَّلُواْ قُوَّةٍ : نمل ۳۳

۳- فَمِنْهُمْ مَّنْ ءَامَنَ بِهِ : نساء ۵۵

۴- فَمَالَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ : طارق ۱۰

۵- قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ ءَامَنًا بِهِ : مٔلك ۲۹

۶- وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهِ مِّنَ اللّٰهِ : توبه ۱۱۱

۷- فَاَنْظُرْ اِلٰى ءَاثَارِ رَحْمَةِ اللّٰهِ : روم ۵۰

۸- كَانُواْ اَكْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً : غافر ۸۲

۹- ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ وَزَكْرِیَا : مریم ۲

* «اَوْفٰى» اسم تفضیل از کلمه «وفا» می باشد .

خودآزمایی (۱)

در هفت درس گذشته با بخش دیگری از آیات قرآن کریم آشنا شدیم . در این درس ۶۴ کلمه آشنا و ۹۷ کلمه جدید معنا شده است . این کلمات با توجه به بخشی از کلمات هم خانواده و آشنا ، بیش از ۴۷۰۰ بار در قرآن تکرار شده است .

همچنین با ساختهای مختلف فعل ماضی که بیشترین کاربرد را در قرآن دارد آشنا شدیم . با شناخت فعل ماضی می توانید با وزن و معنای هزاران کلمه در قرآن آشنا شوید .

خوب است بدانید که تنها فعلهای ماضی که تا کنون برای شما معنا شده است بیش از ۴۰۰۰ بار در قرآن به کار رفته است . در صورت آشنایی بیشتر با معنای ریشه کلمات می توانید بسیاری از فعلهای جدید را نیز معنا کنید .

در این درس برای یادآوری آنچه در هفت درس گذشته خوانده اید ، تمرینهایی آمده است . عبارات تمرین اول و آخر ، تنها بخشی از آیات قرآن است که با توجه به آنچه تا کنون فرا گرفته اید ، می توانید آنها را معنا کنید .

امید است با دقت و علاقه هر چه بیشتر ، آموزش این درس را ادامه دهید تا شاهد توفیقات بیشتر خود در فهم آیات قرآن کریم باشید .

الف ب ج د
□ □ □ □

ب- کدام ، چه کسی ، یا

د- چه کسی ، کدام ، یا

□ □ □ □

ب- دیدم ، بخشید ، مردند

د- دیدی ، داد ، مردند

□ □ □ □

ب- خدایان ، نعمتها ، اطرافیان

د- نعمتها ، خدایان ، اطرافیان

□ □ □ □

ب- ایمان آورد ، دعا کردم ، آموختید

د- ایمان آوردی ، خواندم ، آموختید

□ □ □ □

ب- بدهید ، عبادت کنید ، خوردند

د- بدهید ، عبادت کردند ، بخورید

□ □ □ □

ب- یاد کردند ، دین ، اطاعت می کنید

د- یاد کردند ، قوم ، مرا اطاعت کنید

۱- آئ ، مَنْ ، اِذَا :

الف- چه کسی ، کدام ، ولی

ج- کدام ، چه کسی ، ولی

۲- رَأَيْتَ ، اَتَى ، ماتوا :

الف- دیدم ، داد ، بمیرید

ج- دیدی ، بخشید ، بمیرید

۳- اِلَاءَ ، اِلَهِةَ ، مَلَأَ :

الف- نعمتها ، خدایان ، سران

ج- خدایان ، نعمتها ، سران

۴- اٰمَنْتَ ، دَعَوْتُ ، عَلِمْتُ :

الف- ایمان آوردی ، دعا کردم ، دانستید

ج- ایمان آورد ، خواندم ، دانستید

۵- اَوْتُوا ، اَعْبُدُوا ، كُلُوا :

الف- به آنها داده شد ، عبادت کردند ، خوردند

ج- به آنها داده شد ، عبادت کنید ، بخورید

۶- اُذْكُرُوا ، مِلَّةَ ، اَطِيعُوا :

الف- یاد کنید ، قوم ، اطاعت می کنید

ج- یاد کنید ، دین ، مرا اطاعت کنید

۱۰- اِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ :

صافات ۶۳

۱۱- كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ :

انعام ۵۴

۱۲- قُلْ اَطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ :

نور ۵۴

۱۳- وَمِنْ اٰيَاتِهِ اَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ :

روم ۲۰

۱۴- فَاعَانَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي اِسْرٰٓئِيلَ :

صف ۱۴

۱۵- وَاِنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰٓى اٰمَنَّا بِهٖ :

جن ۱۳

۱۶- مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا :

قصص ۸۴

۱۷- وَوَهَبْنَا لِداوُدَ سُلَيْمٰنَ نِعَمَ الْعَبْدِ :

ص ۳۰

۱۸- فَوَيْلٌ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ اَلِيْمٍ :

زُحُرُف ۶۵

۱۹- وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوْتَ وَاٰتٰهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ :

بقره ۲۵۱

۲۰- وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَا اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتٰبِ وَالْحِكْمَةِ :

بقره ۲۳۱

تمرین سوم : کدام پاسخ از نوع فعلهای ماضی مشخص شده است ؟

الف ب ج د

□ □ □ □

۱۱- مفرد غائب ، جمع غائب ، مفرد مخاطب :

الف- آمِنَ ، سَجَدُوا ، أَخَذَتْ ب- دَعَا ، كَلُوا ، بَلَغَتْ

ج- كَفَى ، تابوا ، قَضَيْتَ د- شَاءَ ، أَطِيعُوا ، أَمَرَتْ

□ □ □ □

۱۲- مفرد متکلم ، جمع مخاطب ، جمع متکلم :

الف- خَلَقْنِي ، شِئْتُمْ ، وَعَدْنَا ب- تَرَكْتُ ، قُلْتُمْ ، سَمِعْنَا

ج- رَأَيْتُ ، جَعَلَكُمْ ، جَاءَ تَنَا د- رَزَقْنِي ، صَدَقْتُكُمْ ، شِئْنَا

□ □ □ □

۱۳- جمع متکلم ، جمع مخاطب ، جمع غائب :

الف- قَضَيْنَا ، تَتَّقُونَ ، يَعْمَلُونَ ب- مَنَعْنَا ، كُنْتُمْ ، خَسِرُوا

ج- مِتْنَا ، عَبَدْتُمْ ، ظَلَمْنَا د- دَعَانَا ، تَعْبُدُونَ ، يَعْلَمُونَ

□ □ □ □

۱۴- مفرد غائب ، مفرد مخاطب ، مفرد متکلم :

الف- دَخَلْتَ ، هَدَيْتَنَا ، فَعَلْتُهُ

ب- ذَكَرَهُ ، حَسِبْتَهُمْ ، جَعَلَنِي

ج- حَمَلْنَاهُ ، ءَاتَيْنَاكَ ، وَعَدْتُ

د- قُلْتُهُ ، خَلَقَكَ ، وَجَدْتُهَا

□ □ □ □

۱۵- جمع غائب ، مفرد مخاطب ، جمع متکلم :

الف- صَبَرُوا ، وَجَدَكَ ، أَخَذْنَاهُ

ب- جَمَعَهُمْ ، رَجَعَكَ ، فَطَرْنَا

ج- سَأَلْتَهُمْ ، خَلَقْتَنِي ، رَحِمْنَا

د- تَرَكَوكَ ، عَلِمْتُهُ ، حَفِظْنَاهَا

□ □ □ □

۷- مُرْسَل ، نَعِيم ، سُبحَانَ :

الف- فرستنده ، پرنعمت ، پاک و بی عیب

ب- فرستنده ، نعمت ، پاک و بی عیب است

ج- پیامبر ، نعمت ، پاک و بی عیب

د- پیامبر ، پرنعمت ، پاک و بی عیب است

□ □ □ □

۸- عَبَدْنَا ، أَنْظُرْ ، وَجَدْتُمْ :

الف- عبادت کردیم ، نگاه کن ، یافتید

ب- مارا عبادت کرد ، نگاه کرد ، یافتید

ج- مارا عبادت کرد ، نگاه کن ، موجود شدید

د- عبادت کردیم ، نگاه کرد ، موجود شدید

□ □ □ □

۹- تُكْذِبَانِ ، تَتَّقُونَ ، تَكُونُ :

الف- تکذیب کردید ، تقوا پیشه می کنید ، می باشید

ب- تکذیب کردید ، تقوا داشتید ، می باشی

ج- تکذیب می کنید ، تقوا داشتید ، می باشید

د- تکذیب می کنید ، تقوا پیشه می کنید ، می باشی

□ □ □ □

۱۰- رَزَقْنَا ، قُضِيَ ، بَعَثْنَا :

الف- به ما روزی داد ، حکم کرد ، مارا برانگیخت

ب- به ما روزی داد ، تمام شد ، برانگیختیم

ج- روزی دادیم ، تمام شد ، مارا برانگیخت

د- روزی دادیم ، حکم کرد ، برانگیختیم

۲۰- رَأَيْتَهُمْ ، سَبَقُونَا ، وَجَدْنَاهَا :

الف- مفرد متکلم ، جمع غائب ، جمع متکلم

ب- جمع غائب ، جمع غائب ، مفرد غائب

ج- مفرد متکلم ، جمع متکلم ، مفرد غائب

د- جمع غائب ، جمع متکلم ، جمع متکلم

تمرین پنجم : هر گروه از کلمات زیر را به دقت ترجمه کنید .

۱- رَزَقْنَاهُمْ : رَزَقْنَاكُمْ :

رَزَقْنَاهُمْ : رَزَقْنَاهُمْ :

رَزَقْنَاهُ : رَزَقْنِي :

۲- أَمَرَهُ : أَمَرْتَنِي :

أَمَرْتَهُم : أَمَرْنَا :

أَمَرْتُكَ : أَمَرْنَاكُمْ :

۳- خَلَقْتَهُ : خَلَقْنَاهُمْ :

خَلَقْنَاهُ : خَلَقْتَنِي :

خَلَقَهَا : خَلَقْنَاكُمْ :

خَلَقْتُكَ : خَلَقْنَاكُمْ :

خَلَقْتُكَ : خَلَقْنِي :

□ □ □ □

تمرین چهارم : کدام پاسخ ، نوع فعلها را مشخص می کند ؟

الف ب ج د

□ □ □ □

۱۶- أَمَرْتَهُمْ ، نَسِيَتْهَا ، رَحِمْتَهُ :

الف- جمع غائب ، مفرد غائب ، مفرد غائب

ب- جمع غائب ، مفرد مخاطب ، مفرد غائب

ج- مفرد مخاطب ، مفرد غائب ، مفرد مخاطب

د- هر سه مفرد مخاطب

□ □ □ □

۱۷- أَمَرْنَاكُمْ ، تَرَكْنَاهَا ، جَاءَوكَ :

الف- مفرد غائب ، جمع متکلم ، جمع غائب

ب- جمع مخاطب ، جمع متکلم ، مفرد مخاطب

ج- جمع مخاطب ، مفرد غائب ، جمع غائب

د- هر سه مفرد غائب

□ □ □ □

۱۸- هَدَانَا ، هَدَيْنَا ، هَدَيْتَنَا :

الف- مفرد غائب ، مفرد غائب ، مفرد مخاطب

ب- جمع متکلم ، مفرد غائب ، جمع متکلم

ج- مفرد غائب ، جمع متکلم ، مفرد مخاطب

د- هر سه جمع متکلم

□ □ □ □

۱۹- دَعَوْتُكُمْ ، شَكَرْتُمْ ، وَضَعْتُهَا :

الف- جمع مخاطب ، جمع مخاطب ، مفرد متکلم

ب- مفرد متکلم ، مفرد متکلم ، مفرد غائب

ج- مفرد متکلم ، جمع مخاطب ، مفرد متکلم

د- جمع مخاطب ، مفرد متکلم ، مفرد غائب

سمرین سسم : ایات ریر را ترجمه کرده ، زیر فعلهای ماضی خط بکشید .

۱- ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ السَّمَاءُ بَنَاهَا : نازعات ۲۷

۲- وَمِنْ ءَايَاتِهِ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ : روم ۲۲

۳- فَالَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ : عنكبوت ۴۷

۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا : احزاب ۴۱

۵- وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْءَانَ مَهْجُورًا : فرقان ۳۰

۶- رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ • فَبِأَيِّ ءَالٍ رَّبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ :

الرحمان ۱۷ و ۱۸

۷- فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ :

شعراء ۱۳۹

۸- وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ :

نحل ۱۱۳

۹- فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ :

آل عمران ۱۴۸

۱۰- وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

مَا لَكُمْ مِنَ الْإِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ :

مؤمنون ۲۳

۴- هَدَاهُ : هَدَانِي :

هَدَيْنَاهُ : هَدَانِ :

هَدَاكُم : هَدَيْتَنَا :

هَدَاهُمْ : هَدَانَا :

هَدَيْنَاكُمْ : هَدَيْنَاهُمْ :

۵- جَعَلَهُ : جَعَلَنِي :

جَعَلْنَاهُ : جَعَلْنَاهُمْ :

جَعَلْتُهُ : جَعَلْنَاهَا :

جَعَلَهَا : جَعَلَكُمْ :

جَعَلْنَاكَ : جَعَلَهُمْ :

۶- وَعَدَ : وَعَدْنَا :

وَعَدَهَا : وَعَدْنَاهُ :

وَعَدْنَاهُمْ : وَعَدْتُكُمْ :

وَعَدْتَنَا : وَعَدْتَهُمْ :

وَعَدُوهُ : وَعَدْتُكُمْ :

فهرست

۳	سخنی با مربیان و قرآن آموزان گرامی		
۶	یادآوری درسهای گذشته	درس اول	
۱۶	ماضی مفرد غائب	بهترین گفتار	درس دوم
۲۶	ماضی جمع غائب	ایمان و کفر	درس سوم
۳۶	ماضی مفرد مخاطب	مبارزه با شرک	درس چهارم
۴۶	ماضی جمع مخاطب	پیام پیامبران	درس پنجم
۵۶	ماضی مفرد متکلم	توحید برترین پیام	درس ششم
۶۷	ماضی جمع متکلم	پیمان استوار	درس هفتم
۷۸	خودآزمایی (۱)	درس هشتم	

قرآن آموزان عزیز!

با آموزش دروس مفاهیم (۴) در فهم معنای کلمات قرآن، توانایی بیشتری به دست می آورید.

در این دروس با فعل ماضی که کاربرد بسیاری در قرآن دارد، آشنا می شوید. فعل های ماضی که در این دروس معنا شده است، بیش از ۴۰۰۰ بار در قرآن به کار رفته است. با شناخت فعل ماضی و آشنایی با معنای ریشه کلمات، می توانید بسیاری از فعل های جدید را نیز معنا کنید.

به این ترتیب با آموزش دروس مفاهیم (۱) تا (۴) می توانید حداقل ۷۰٪ کلمات قرآن را معنا کنید و معنای بسیاری از کلمات دیگر را نیز حدس بزنید.

